

DE VERLEIDINGEN VAN SATAN EN BOZE GEESTEN

Door

Willem Westerbeke

Toegevoegd

2 hoofdstukken

Wilhelmus á Brakel. De Redelijke Godsdienst.

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2021**

INHOUD

Voorwoord

- 1. De eerste bekendheid van satan door middel van een slang**
- 2. De oorsprong van satan en duivels**
- 3. Het werk van de satan**
- 4. Diabolos, de duivel, magie en bijgeloof**
- 5. Waarzeggen, een duivelse geest**
- 6. De boze geesten in de Bijbel en hun uitwerping**
- 7. Beëlzebul – en Belial**
- 8. De overste van deze wereld**
- 9. De overste van de macht der lucht**
- 10. De vader der leugen en mensenmoordenaar van den beginne**
- 11. De boze, Grieks ponèros.**
- 12. Verzoeking en verzoeker**
- 13. De verzoeking van Jezus.**
- 14. De grote rode draak.**
- 15. Het einde van de draak en de Antichristelijke beesten**

Wilhelmus á Brakel. De Redelijke Godsdienst.

Deel 1. Hoofdstuk 9. Van de duivelen.

Pag. 30

Deel 2. Hoofdstuk 35.

Pag. 35

Voorwoord

Geachte lezer,

De titel van deze brochure is ingrijpend en de inhoud niet minder. Het bevat een onderwerp waarmee we allen dag en nacht mee te maken hebben. Echter is het heel weerzinwekkend en de beschrijving ervan erg complex. Toen ik in 1992 de brochures had geschreven van vogels, dieren en Engelen in de Bijbel, was de bedoeling om het te vervolgen met een korte brochure waarin de satan en de boze geesten in de Bijbel worden beschreven. Vanwege de weerzinwekkende stof van dit onderwerp, had ik geen moed meer om het te beschrijven. Nu zijn we weer bijna 30 jaar verder en voel ik me genoodzaakt om er iets van te schrijven. De reden mag duidelijk zijn. De vreselijke helse machten van de boze geesten die wereldwijd in de mensen werken gaat alle beschrijving te boven.

Wanneer we na meer dan 60 jaar een stipje gezien hebben van de boze machten werkzaam in de politieke overheden, in de maatschappij en in alle lagen van de bevolking, zowel in groepsverband als persoonlijk, dringt de noodzaak ertoe om er steeds tegen te waarschuwen. En als we al die jaren inwendig de kracht van de vorst der duisternis en diepgaande bestrijding en aanvechting zijn gewaar geworden, en tevens moesten ervaren dat in het kerkelijke leven de duivel omgaat als een briesende leeuw die ook gebruik maakt van Gods kinderen en knechten, is het nodig om daar ernstig tegen te strijden. Weliswaar met die gedachte uit Romeinen 2 : 21. *Die een ander leert, leert gij uzelf niet?* We kunnen menen goed te doen, maar toch kwaad doen. En dat geldt ook voor de schrijver van deze brochure. *Heere treedt niet in het gericht*, bad David. Dit in acht nemend behoren we ons bescheiden op te stellen. Paulus zegt: *die meent te staan, zie toe dat hij niet valt*. Zonder de kracht van de Heere zijn we er beslist niet tegen bestand.

Het onuitsprekelijk en eeuwig wonder om bewaard te worden van den Boze en standvastig te blijven in de wegen des Heeren, zal hier op aarde nooit doorgrond kunnen worden. De hemel is ertoe nodig om dat te beseffen. Toen Israël aan de oever van de Rode Zee stond en de lijken van hun vijanden daar dood zagen liggen en Egypte achter zich lieten, dán, dán hebben ze pas beseft waaruit ze verlost waren. Zo zal het ook in de hemelse heerlijkheid zijn. Als we die drempel mogen overschrijden van het hemels Paradijs, dán, ja dán pas zullen we beginnen te beseffen het onuitsprekelijke eeuwige wonder van bewaard te zijn in de kracht van God.

Als we om onze kinderen en onze jonge mensen denken, trouwens over alle gemeenten in ons land, in welk kerkverband dan ook, dan zou je hart moeten bloeden. De kerk van Christus zélf bloedt uit duizenden wonden.

Grote troost schrijft Petrus in zijn 1e brief, hfd. 1: 5. *Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. In welke gij u verheugt, nu een weinig tijd zo het nodig is bedroefd zijnde door menigerlei verzoeking, opdat de beproeving uws geloofs die veel kostelijker is dan van het goud, bevonden worde tot lof, eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus. Die gij niet gezien hebt en nochtans liefhebt; in Wien gij nu hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugd met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde.*

Christus eeuwig Overwinnaar. Eeuwig hulde aan Hem!

Middelburg, 12 mei 2021

Willem Westerbeke

1. De eerste bekendheid van satan door middel van een slang

In Genesis 3: 1 wordt van de slang gezegd, *dat zij listiger was dan al het gedierte van het veld hetwelk de Heere God gemaakt had*. In het Hebreeuws komt het woord duivel niet voor, wel de slang of satan.

'En de slang שֶׁנָּחַשׁ nahasj, was listiger עָרִיץ dan alle dieren des velds'. Het Hebreeuwse woord aroem, listig, betekent óók schrander en behoeft niet in ongunstige zin opgevat te worden. Listig of Sluw is ongunstig, maar **‘arûm** kan een positieve betekenis hebben. Het wordt *schrander* vertaald in Spreuken 12: 23; 14:8, 15 en 18; 22:3; 27:12. In de Statenbijbel Spreuken 12:16, en Spr. 13: 16, wordt *aroem* met kloekzinnig vertaald. Taalkenners [o.a. W.H. Gispens een gereformeerde exegeet 1900-1986; hoogleraar Oude Testament aan de VU] schrijven: "De slang wordt genoemd: *sluw* (**‘arûm**). Dat is een woordspel met **‘arôm** (naakt, ongekleed) in Genesis 2:25 en **‘erôm** (naakt los van God) in Gen. 3:7."

Het is alsof Mozes ermee zeggen wil, dat de mensen die onschuldig en *naakt* waren zijn nú als kinderen van de duivel geworden. Ze zijn als 't ware bekleed met hem, omdat ze zijn beeld dragen. Jezus zegt: *Gij zijt uit de vader, de duivel*, enz. Joh. 8: 44. Al wat God maakte, was zeer goed. Ook de slang. Zij was het schranderste dier uit het Paradijs, en de duivel weet dus heel goed, wat hij doet, als hij dit schrandere dier tot zijn instrument kiest. In 2 Cor. 11: 3 waar Paulus zegt *dat de slang Eva heeft bedrogen*, gaat het niet over een typering van de slang als schepsel van God, maar om een typering van de *gruwelijke daad* van de duivel. Hij heeft zich bekend gemaakt met bedrog en arglistigheid. 'En zoals de satan in het Paradijs, gebruik makende van de slang, *Eva heeft bedrogen*, zo probeert hij u te bedriegen onder het mom van Evangelieprediking'.

De goede eigenschap van de schranderheid werd dus door de satan op verkeerde, zondige wijze aangewend. Door zijn sluw en listig karakter probeert hij de mens op te zetten tegen God. Dat doet hij liefst op godsdienstige manier. Dát maakt hem zo gevaarlijk! Die gemakkelijker, waarmee de satan zich in alle kringen, kerken en standen beweegt, dankt hij vooral hieraan, dat hij, zoals Paulus het uitdrukt, *zich kan voordoen als een engel des lichts*, 2 Cor. 11: 14.

2. De oorsprong van satan en duivels

De mening van de meeste theologen is, dat de Engelen op de eerste dag zijn geschapen. In Psalm 104 beschrijft de dichter de schepping en het begin van Gods werken. Vers 4: *Hij maakte zijn Engelen (tot) geesten*. Dat betekent voor de mens onzichtbare zeer intelligente wezens. De val van een groot aantal Engelen heeft waarschijnlijk kort na de voltooiing van de schepping plaatsgevonden. Hun zonde was onder andere dat *ze hun beginsel niet bewaard hebben*, volgens Judas: 6. Paulus schrijft over een opziener, *dat hij geen nieuweling mag zijn, opdat hij niet opgeblazen wordt en in het oordeel van de duivel valt*. Hoogmoed baant de weg naar het oordeel van God en eeuwige uitstoting uit Zijn gemeenschap.

Ezechiël 28 wordt de val van de koning van Tyrus beschreven. ... *En Gij waart een gezalfde, overdekkende cherub op Gods heilige berg. Gij waart volkomen in uw wegen vanaf de dag dat gij geschapen zijt; totdat er ongerechtigheid in u gevonden is*. Zie ook vers 1-5. Deze profetie van de koning van Tyrus bevat een verbloemde zinspeling en terugblik op de val van een van de voornaamste Engelvorsten. Onder de gevallen

engelen zijn de rangen gebleven, zoals de goede Engelen in rangorden zijn geschapen. Na zijn val viel de duivel in een grenzeloze, wanhopige haat tegen God en tegen de mens als pronkjuweel van de schepping. En na de openbaring van het Vrouwenzaad, Die hem de kop zou vermorzelen, was zijn uiterste woede tegen de beloofde Christus. Hij was in de volle zin van het woord, *de Gezalfde, alles overdekkende cherub en Engel des Verbonds*. Dr. William Lowth (1660-1732) verklaarde enkele Bijbelboeken. Hij geeft van Ezechiël 28 een nauwkeurige beschrijving 'van de zuiverheid der Engelen waarmede *satan geschapen was en waarin hij bleef totdat hij zich door trotsheid verhief en uit de oorspronkelijke staat viel.*'

In oneindige list beraamde satan een plan met zijn helse rebellen om Gods werk op aarde te vernietigen. Hij moest bij de koning en de koningin in het prachtig paleis – het paradijs – beginnen. De buitengewoon sluwe geest maakt gebruik van een slang om zich zoveel mogelijk in Gods schone en met wijsheid begaafde natuur te camoufleren. Het gesprek tussen de slang en Eva is bekend en de afloop ook. Groot gejuich in de hel, ondanks hun pijnigingen, kwelling en gevoel van Gods ondraaglijke toorn. Vanaf die tijd werd God heerlijk koninkrijk het domein van de satan, in zover dat de Heere óók daar Zijn koninkrijk oprichtte.

Het duurde niet lang of de Heere greep in. Hij beloofde dat het Vrouwenzaad de kop van satan zou vermorzelen. Satan lag nu onder de bedreiging van zijn totale ondergang. Zijn vonnis werd geveld; de uitvoering wachtte op Gods tijd. De strijd tussen het Vrouwenzaad en satans onderdanen nam een begin, zodra er kinderen geboren werden. Dat kwam spoedig openbaar bij Kaïn en Abel. De wereld lag nu in den boze. 1 Joh. 5: 19. *Wij weten dat wij uit God zijn, en dat de hele wereld ligt in den boze.* De Heere hield Zijn kerk in de wereld als een rank schuitje in de woelige wateren.

Waarom liet de Heere toe dat satan door middel van een slang binnensloop in Zijn heilige schepping en het ergste, in het hart van het pronkjuweel van de schepping?

Wij mensen durven God ter verantwoording roepen. Ook dat is een gevolg van de zondeval. Zonder in Gods ondoorgroondelijke besluiten in te dringen, kunnen we zeggen op Bijbelse grond, *om de uitnemende grootheid van Zijn genade in Christus te openbaren door de Heilige Geest*. Kolossenzen 2: 26. Ons menselijk verstand wat, verblind is ten aanzien van God en Goddelijke zaken, is niet vatbaar om daar verslag van te geven. Paulus zegt, *dat het bedenken van ons vlees vijandschap is tegen God*. Rom. 8: 7. Als we Gods verborgenheid met redevoeringen en een aantal theologische boeken willen begrijpen, maken wij de kloof alleen maar groter en de vijandschap tegen ons Schepper intenser. Diep, nogmaals heel diep, onder Zijn ondoorgroondelijke en soevereine wilsbeschikking te bukken en buigen kan vrede in onze ziel geven. *Wie zijt gij o mens, die tegen God antwoordt?* Dit argument gebruikt Paulus als hij spreekt over de oneindige diepte in Goddelijke besluiten, vooral over verkiezing en verwerping. Romeinen 9: 20. Hiermee wordt deze paragraaf gesloten.

3. Het werk van de satan

Satan (Hebreeuws: שָׂטָן *śātān*, "tegenstander") is de naam van de duivel. Die wordt Satan genoemd in het Oude Testament en ca 37 keer in het Nieuwe Testament.

De eerste keer dat het Hebreeuwse woord **duivel** שָׂטָן SJAR voorkomt in de Bijbel is in Deut. 32: 17, *ze hebben aan de duivelen geofferd*, sjariem, meerv. In het Engels staat *demonen*. Een verbod om kinderen aan de duivel te offeren, vinden we o.a. in Psalm 106: 37. Aan de duivel offeren is heel actueel bij satanisten!

Duivelskunstenaars worden bijna altijd genoemd in combinatie met *waarzeggers*. 3 keer in Leviticus 19 en 20, 1 keer in Deut.; 2 keer in Koningen, 1 keer in Kronieken; 2 keer in Samuël en 2 keer in Jesaja 8 en 19.

De eerste keer dat het woord **satan** in de Bijbel voorkomt is in **Job 1**. In feite is dat ook in chronologisch opzicht de eerste keer, want Job leefde voordat Mozes zijn boeken schreef.

In Job 1:12 staat: *De Heere zei tot de Satan: Zie, al wat hij heeft, zij in uw hand ... En de satan ging uit van het aangezicht des HEEREN.*

Satan voerde de Sabbeërs aan, deed vuur van God uit de hemel vallen, hitste de Chaldeeën op, trof door die rampen ook het vee en de hoeders ervan, deed de wind komen van over de woestijn, stootte daardoor het huis omver, doodde al Jobs kinderen, wellicht ook hun vrouwen en misschien kleinkinderen en knechten en dienstmaagden; en sloeg Job met zweren. Zo werkt de satan op de mensen, op dieren, op natuurelementen, en op Jobs lichaam en in zijn ziel. Hij sloeg Job met zweren over z'n hele lichaam. Hier was de werker niet een ziekte of toevallige omstandigheden, maar de satan.

Verder bewerkte hij Jobs vrouw om door haar Job tot opstand tegen God te krijgen. *Zegen God en sterf! Ze spoorde haar man aan tot zelfmoord.* Ralph Erskine schrijft: "Godzalige en godvrezende vrienden kunnen toch zondigen en goddeloze raad geven zoals Petrus zijn Meester ... en Jobs huisvrouw. Later nam Job haar advies deels over en vroeg aan de Heere: *Och, of Gij mij in het graf verstack!* Job 14: 13. Dat betekend in zekere zin God te hulp roepen in passieve zelfmoord.

Dat kan ook veroorzaakt worden door te weinig eten en slaap te gebruiken. Er zijn mensen die lijden aan ernstige depressie. Dat komt ook voor onder overtuigde of bekeerde mensen. Ze zijn vatbaar voor wanhoopsgedachten die satan ongemerkt in hun verstand legt. Het kan verder gebeuren dat satan hen op een plaats ziet, die door één stap of handeling eindigt in de dood. Satan maakt gebruik van die ziekte en het heersend ongeloof, zodat een patiënt de laatste stoot doet. Als dat met dodelijk afloop is, moeten we het (ver)oordeel zeker aan de Heere overlaten.

Satan hitste ook Gods volk, Jobs vrienden op. En zo gaan Godzalige mannen, hem als huichelaar behandelen met citaten uit Gods werken in de natuur en genade. Vreselijk zwaar is dat.

Het ergste was dat satan God opstookte tegen Job. Ook daarin slaagt satan want *Job vervloekt zijn geboortedag*, Job 3: 1 enz. Dat impliceert dat hij de eeuwige liefde van zijn God verloochende en al Zijn grote zegeningen ontkende. Want Job kende de Heere door de Verlosser, (Hebr. Goël, Job 19:25. Later beschuldigt Job de Heere van onrecht in zijn buitengewone verdrukkingen, onder meer met: *Ben ik dan een zee, of walvis, dat Gij wachten om mij zet?* Job 7: 12. En tegen zijn vrienden zegt Job: *Waarom vervolgt gij mij als God?* Die verloocheningen zijn de diepste zonden in het leven van Job.

God gaf Satan zijn zin en Job werd onverhoord afgewezen. Als iemand in deze laatste soort beproevingen komt, ervaart hij dit als een van de zwaarste in zijn leven. Totdat er enige verlichting mag komen en hij met Job mag zeggen: *Zo Hij mij doodde, zou ik niet op Hem hopen?* En tenslotte werd Job hersteld in gezondheid, in zijn huwelijk en met zijn vrienden. Wat een grote genade!

We kunnen hieruit leren hoe ver een kind of knecht van God van de Heere af kan wijken. Kijk maar naar het voorbeeld van David. Hij verkrachtte Bathseba, terwijl hij zoveel vrouwen had. Een veel groter zonde was, dat hij Uria, één van zijn 37 trouwe knechten, liet doden door Joab. 2 Samuël 12: 9, 23:39. Het wordt Davids grootste

zonde genoemd in 1 Kon. 15:5, *David deed wat recht was in de ogen des Heeren, behalve in de zaak van Uria de Hethiet*. Uit Gods woord kunnen we leren dat één kind of knecht van God de oorzaak kan wezen van grote ellenden in een gemeente, in de kerken en in de Staat. Door Davids schuld én de zonden van Israël porde satan David aan om het volk te tellen, 2 Samuël 24. Het kostte duizenden doden.

We kunnen er ook in zien dat de genade van God alle zonden en oordelen vérovertreft, wanneer een duidelijke, publieke, oprecht boete en berouw betoond en beleden wordt, Psalm 51. Wordt dat gemist dan zijn de kenmerken van een geveinsd persoon aanwezig. Een toonbeeld van luisterrijke en weergaloze genade was de geboorte van Salomo uit dit huwelijk met overspel begonnen van David met Bathseba; een voorvader van Jozef de man van Maria. Bathseba was ook schuldig; ze had Davids verzoek kunnen weigeren zoals Naboth het dringend verzoek van koning Achab weigerde om zijn wijngaard te verkopen.

In **Zacharia 3** wordt het rechtsgeding beschreven tussen de satan en Jozua de hogepriester als vertegenwoordiger van Israël.

Zacharia krijgt in een visioen te zien dat Jozua de hogepriester staat voor het aangezicht van de Engel des Heeren. *En de satan stond aan zijn rechterhand om hem te weerstaan*. Letterlijk kan vertaald worden: tot een satan te zijn. *En de Heere zei tot de satan: de Heere schelde u gij satan, ja de Heere schelde u, Die Jeruzalem verkiest. Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?*

Jozua stond in de tegenwoordigheid van de Heere met vuile klederen. Hij vertegenwoordigt als hogepriester het volk van Israël in de verstrooiing, maar in het bijzonder het volk van Israël dat verlost werd uit gevangenschap, zoals een vuurbrand uit het vuur. De satan beschuldigt hem heftig, hij staat hem tegen. De vuile kleren van Jozua zien op zijn persoonlijke zonden en tevens op de schuld en zonden van het volk Israël dat hij vertegenwoordigde. De uitspraak van de Heere is allereerst: *doet deze vuile klederen van hem weg*. Daarna zei Hij: *Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen en Ik zal u wisselklederen aandoen*.

Deze passage leert ons de buitensporige haat van satan tegen Israël en vooral tegen de kerk van Christus. Zowel vroeger als nu. Satan probeert Gods kinderen te beschuldigen voor de hoogste Rechter. Hij wijst op hun zondes Schuld; wat inhoudt, dat de heilige Rechter hen rechtvaardig moet veroordelen en verdoemen. Maar de satan had niet gerekend op een tussen tredende Borg, de Engel des Heeren. Hij roept de God van Israël aan *om satan te schelden*, dat is te verdoemen. *De Heere schelde u, satan*.

In de oude Christelijke kerk is de naam **Lucifer** voor de duivel in opgang gekomen. Het is een Latijns woord dat "lichtbrenger of morgenster" betekent. De naam is afkomstig van deze hoofden engel vóór zijn afval. Een gangbare opvatting is dat de Bijbelse passage in Jesaja 14:3–20, een profetie bevat over de val van de Babylonische koning en zijn rijk. Dit wordt gezien als een figuurlijke omschrijving van de val van satan uit zijn hemelse gelukstaat in de morgen van de schepping. Een overblijfsel hiervan toont de Latijnse Vulgaat-Bijbel, waar Lucifer 6 keer voorkomt als metafoor van de dageraad of de morgenster. Ook een aantal bekende theologen ná de Reformatie zagen in Jesaja 14 een duidelijk beeld van de val van satan.

In het Nieuwe Testament komt het Hebreeuwse woord satan onvertaald in 37 teksten voor, zij het ook in de Griekse vorm van satanas. Waar wij in het N.T. dit woord aantreffen, zijn er zeker 35, waar het zonder enige twijfel betrekking heeft op Satan, de grote vijand en tegenstander van God en van Zijn volk.

Het woord satan betekent dus in feite een tegenstander, een Anti-Christ. In 1 Petrus 5:

8 staat: *Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal mogen (=kunnen) verslinden.* Het Griekse woord, **Anti-dikos** is aan het rechtsleven ontleend. Het is de *hoofdaanklager* bij de rechter. Hij staat regelrecht tegenover Christus die de grote **Parakletos**, Voorspraak wordt genoemd. 1 Joh. 2: 1.

In Matth. 12: 26 spreekt Jezus over *het rijk van satan, dat het niet kan bestaan, omdat het verdeeld is.* Deze conclusie komt ons vreemd voor. Want het rijk van de satan is een en al verwarring, verdeeldheid, bittere haat en nijd; zonder een greintje ware liefde tot God.

Uit het verband blijkt wat Jezus hier bedoeld. De Farizeeën zeiden dat Jezus de duivelen uitwierp door Beëlzebul, de overste van de duivelen. Daarop antwoordde Jezus, dat ieder koninkrijk, iedere stad of gezin wat tegen elkaar verdeeld is, verwoest wordt en niet kan blijven bestaan. Het rijk van de satan kan dus niet in vrede en liefde, in goede orde en harmonie blijven bestaan, waar het zich ook in de wereld ontplooit. Maar de totale ondergang van satans rijk op deze wereld vindt pas plaats als Jezus als Koninklijke Overwinnaar al de duivelen en de goddeloze mensen zal oordelen.

Matth. 12: 28, 29 en Markus 3: 27 wordt de satan **de sterke** genoemd: *Niemand kan het huis van de sterke binnengaan en zijn huisraad weghalen, als hij niet eerst de sterke heeft gebonden.* Het beeld wat Jezus tekent is duidelijk uit het voorgaande. In een huis zijn diverse kamers. Als satan uit de ene kamer geworpen wordt, wordt de andere soms des te meer bezet door de duivel. Jezus de Zoon van de sterke God heeft als de Machtige de satan overwonnen en door Zijn kracht wordt de duivel gebonden en uit een mens geworpen. *Indien Ik door de Geest van God de duivelen uitwerp, zo is dan het koninkrijk Gods tot u gekomen.*

In Matth. 13: 39 lezen we: *De akker is de wereld en het goede zaad zijn de kinderen de koninkrijks. Het onkruid zijn de kinderen des bozen; de vijand, die het gezaaid heeft is de duivel.* Jezus noemt de duivel de vijand en de boze. Hij waarschuwt met diepe ernst. *In de voleinding van de wereld, zullen de engelen allen die ongerechtigheid doen voor eeuwig in de vurige oven werpen; en de rechtvaardigen zullen blinken in het koninkrijk van hun Vader.*

Er staat in Matth. 16: 21: *Van toen aan begon Jezus Zijn discipelen te tonen, dat Hij naar Jeruzalem moest gaan en veel lijden.* Deze prediking was niet naar de zin van Petrus, die dan ook onmiddellijk ingrijpt, de Heiland even apart neemt en Hem bestraft: *God beware U, Heere, dat zal U geenszins overkomen.* Zie vs. 22. Dit is voor de Heere Jezus Christus een ernstige verzoeking, zoals blijkt uit Zijn reactie: *Ga weg achter mij **satan**, gij zijt Mij een aanstoot,* Matth. 16:23. Het Griekse woord *skandalon*, is vertaald *aanstoot*; dat wil zeggen, door uw woorden zou Ik struikelen en vallen. Die woorden sprak Jezus tot Petrus. Een bewijs dat de satan de grofste godslasteringen via kinderen en knechten van God kan deponeren.

Mensen met een zwakkere geest, of juist mensen met een schrander verstand worden dikwijls geplaagd door Satans lasteringen. Dit komt ook veel voor in de overtuigingsweg. Satan dringt inwendig stilletjes aan, om een paar dingen of woorden te zeggen in gedachten en werkt daarbij de suggestie dat dit de zonde tegen de Heilige Geest is. Die woorden wellen steeds op met min of meer aandrang, zodat men ze in gedachten tenslotte ook uitspreekt. Hoewel men er zelf net zoveel van gruwet als van de hel. Hij werkt daarbij op onze natuurlijk opstand en haat tegen onze Schepper. En dat samen is voer voor zijn beschuldiging: 'nu heb je de zonde tegen de Heilige Geest gedaan. Er is geen mogelijkheid tot bekering'. Er zijn weinig dingen die iemand zo diep radeloos kunnen maken. De duivel schreeuwt als het ware op straat voor de

ramen, komt ook binnen, maar zijn zonden zijn toch niet van hen die ze hoort en er grote last van hebt.

Dit zijn bestrijdingen die ook bij Gods kinderen voorkomen, meer dan men weet. De mensen zijn beschaamd om het te vertellen. Wie er ook last van had? Paulus volgens zijn beschrijving in 2 Korinthe 12. Een geroepen knecht van God die overal Jezus preekte en macht had om duivels uit te werpen ... met een duivel in zijn eigen hart; een engel van de satan!

In Lukas 10: 17 en 18 zeggen de discipelen tegen Jezus, *dat ook de duivelen* die in mensen werkten, zowel in hun lichaam als hun ziel, *hen onderworpen waren*. Jezus antwoordde hen: *Ik zag de satan, als een bliksem uit de hemel, vallen*. Er zijn theologen die hieruit afleiden dat de satan toen nog regelmatig in de hemel toegelaten werd, vóór de opstanding van Christus. Dit is onschrijftuurlijk. De satan zou in Gods Majestueuze tegenwoordigheid verkeren? Hij zou ogenblikkelijk verteren. De bedoeling van de tekst blijkt uit de samenhang. Zodra de discipelen in de Naam van Christus de duivel(s) bestraften, moesten ze ogenblikkelijk die mens verlaten. Zo snel als de bliksem vanuit de wolkenhemel naar de aarde valt.

In de Openbaring van Johannes lezen we dat de engelen in de hemel de satan noemen "de aanklager van onze broeders". Hoofdstuk 12: 10, *Want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagde vóór onzen God, is neergeworpen*. In de gezichten of visioenen die Johannes ziet, wordt de toestand van de kerk van Christus *op aarde* in een visioen getoond alsof dit plaats vindt in de hemel. Het vindt niet daadwerkelijk in de hemel plaats, want de duivel en zijn engelen komen na hun uitwerping niet in de hemel. Nee, voor eeuwig niet meer.

In Openbaring 12: 9, 14, 16; wordt gesproken over de *oude slang*. Hiermee wordt de satan bedoeld als een buitengewoon geraffineerd bedrieger. Immers in Openbaring 12: 9 staat: *En de grote draak werd (op de aarde) geworpen en zijn engelen*. Niet vanuit de hemel op aarde, maar in het visioen en de beeldspraak werd hij veroordeeld.

Een vreselijk, gruwelijk gedrag is **het satanisme** beoefenen, o.a. door popfestivals.

Klaas van der Zwaag bericht op 5 augustus 2016 in het Reformatorisch Dagblad:

'Als u de Satanist in uzelf herkent, kunt u besluiten lid te worden van de Church of Satan', Oproep van de Church of Satan, een wereldwijde organisatie en heeft haar administratieve hoofdkwartier in New York. De kerk van satan is de Nederlandse afdeling van de Amerikaanse Church of Satan, die op 1 mei 1966 – vijftig jaar geleden – werd opgericht in San Francisco. De kerk in Nederland kent naar schatting enkele honderden geregistreerde leden, met daaromheen enkele duizenden aanhangers. In Amerika zijn er miljoenen leden. De internationale website van de Church of Satan vertelt dat zij de eerste bovengrondse organisatie is die openlijk gewijd is aan de acceptatie van "de ware natuur van de mens", namelijk de mens als een "vleselijk beest, levend in een kosmos die onverschillig is voor ons bestaan." Het belangrijkste symbool van het satanisme is het pentagram, of vijfhoekige ster. In hun omgekeerde pentagram wordt vaak een bokkenkop afgebeeld. Tijdens ceremonies wordt deze begroet met de 'bokkengroet', die ook wel te zien is in videoclipps van rocksterren.

In Amerika werden tijdens de regering van President Donald Trump gebedsgroepen aan Satan georganiseerd met doel om zijn regering ten val te brengen. De val van zijn regering was een groot verval in moraal, omdat hij onder meer een rem was op occultistische praktijken en het vermoorden van baby's in de moeder. Ook in Nederland werd zijn val gepropageerd en zelfs in kerken.

4. Diabolos, de duivel, magie en bijgeloof

Naast het woord *satanas* vinden we in het N. T. ongeveer 38 keer het woord *diabolus*, waarvan in het Nederlandse *duivel* is afgeleid en zo vertaald.

Het woord stamt van het Griekse Διάβολος, Diábolos, letterlijk "door-elkaar-gooier" in de betekenis van "iemand die zaken verwart", "iemand die de feiten verdraait", "lasteraar", samengesteld uit διά, dia, "uit elkaar" en βάλλειν, bállein, "gooien", samengevoegd tot διαβάλλειν, diabállein, "door elkaar gooien" en daarvan afgeleid "lasteren"; Latijn: Diabolus. Verwant aan het uit elkaar werpen is het vaneenscheiden, tegen elkaar ophitsen. Een meer speciale betekenis krijgt het woord dan als scheiden met woorden, d.i. iemand verdachtmaken, belasteren, aanklagen, vals beschuldigen, ophitsers, de lasteraar, kwaadspreker, aanklager. Iemand, die er behagen in heeft vaneen te scheiden, wat bij elkaar behoort.

In het N. T. komt het werkwoord *diaballein* slechts één keer voor. De rentmeester wordt bij zijn heer *aangeklaagd*, maar zó, dat de beschuldigers de rentmeester daardoor persoonlijk treffen. Lukas 16: 1. Van dit werkwoord *diaballein* is het woord *diabolos* gevormd.

Het woord *diabolos* komt driemaal in het N. T. voor, terwijl het dan geen betrekking heeft op de *satan*, nl. in 1 Tim. 3: 11, waar de vrouwen vermaand worden geen *kwaadspreeksters* te zijn; in 2 Tim. 3: 3, waar Paulus zegt, dat er zware tijden zullen komen, waarin de mensen o.a. *lasteraars* zullen zijn; en in Titus 2: 3 zegt Paulus, dat oude vrouwen niet kwaadspreken, *lasteren* mogen. In deze drie gevallen vinden we het woord *diabolos* van mensen gebruikt, in de andere 35 gevallen, waarin we het woord in het N. T. aantreffen, heeft het betrekking op de *satan*.

In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het O. T. wordt het woord *satan* overgezet door *diabolos*. Door deze vertaling leerden de Joden in de verstrooiing het karakter van de *satan* heel goed kennen. De *diabolos* heeft één groot doel: als hij de mensen zover kan krijgen dat ze God vaarwel zeggen. God en Zijn volk moeten gescheiden worden. Hij is dé vijand van God en van Zijn volk. In het N. T. worden *satanas* en *diabolos* als synoniemen gebruikt.

De kleur van *Diabolus* is zwart als symbool van de zonde, dood en hel; hij wordt ook rood gekenmerkt als een kleur van bloeddorst. *Een grote rode draak*, Openb. 19.

Magie of toverij zijn de krachten met behulp van verborgen of kenbare satanische objecten, spreuken en rituelen zichzelf en anderen te misleiden. Er bestaan tal van typen magie, waarbij bijvoorbeeld hemellichamen (astrale magie) of demonen (zwarte magie) van belang zijn. Ook kan magie verbonden zijn met uiteenlopende denkstelsels religies. De duivel maakt dikwijls gebruik van Gods naam. Dat begon bij Eva: *Is het ook dat God gezegd heeft?* In de godsdiensten van de Mesopotamische en Egyptische beschavingen werd magie beoefend, ook door priesters. In satansdiensten wordt een zwarte mis opgevoerd.

Er is sprake van zwarte en witte magie. Volgens de Bijbel is alle magie zondig wat erkent wordt door Christelijke, Joodse en Islamitische godsdiensten. In Europa is zwart vanouds een kleurtype van de dood, van de duivel, van zonde, verderf, wanhoop, verdriet, enz. De laatste circa 50 jaar is vanuit America zwart geïntroduceerd als symbool van rockbands. De deelnemers zijn (git)zwart gekleed, getatoeëerd, sommigen met gekleurde gruwel symbolen; en hebben vaal witte gezichten. Hun hele voorkomen heeft symbolische tekens van *Diaabolisten*. Een 'metal meeting' heeft het motto. *Death and devil to all.*

Een ander fenomeen van de laatste tijd is het dragen van zwarte kleding. Wat vroeger belachelijk was omdat het een godsdienstige reden had, is nu helemaal in. Deze manie is ook overgenomen door Internet en bepaalt de teneur van bepaalde sites. "De mooiste websites hebben een zwarte kleur" "De dark mode voor mobiel is helemaal in, goed voor uw ogen, voor criminelen minder toegankelijk," reclameert een slogan. Hoewel alle zwart-witte sites geen enkele binding hebben aan deze onrustbare ontwikkeling, is het verstandig om er afstand van te nemen.

Van de talloze voorbeelden in Internet, alleen deze nog. Op de website van Burger staat: De reformatorische scholengemeenschap Pieter Zandt, gevestigd in Staphorst, Kampen en Urk, maakt eigen schoolagenda's om de leerlingen te vrijwaren van de vunzigheid waar commerciële agenda's van overlopen. Ironisch genoeg ontdekten ouders aan het begin van dit schooljaar dat het kwaad ook in die rechtzinnige agenda school. Je moest goed kijken en maar dan zag je dat een van de jonge redactieleden een t-shirt draagt met een vredesteek. En dat, schreef de directie op de website en in een brief aan alle ouders, stond niet alleen voor vrede, maar ook voor nazisme, occultisme en christenvervolging. De school vroeg alle agenda's terug en liet ze vernietigen.

We moeten oppassen met kleuren in voorwerpen en kleren. In verschillende werelddelen hebben kleuren een andere betekenis. Oudtijds werd zwart gedragen als symptoom van rouw en smart. In de tijd van de Afscheiding werd vanuit kerkelijke groepen zwart aanbevolen als dagelijkse kleding als teken van rouw en smart over de zonde. Hoewel dit een persoonlijke beslissing is, werd het op de duur beschouwd als een teken van grote ernst. Tenslotte moesten degenen die hun bekering vertelden in het zwart gekleed zijn, of het werd niet overgenomen. In Engeland en Schotland veroordeelde men deze ontsparing, omdat ze niet op de Schrift gefundeerd was.

Bijgeloof

Bijgeloof is er geweest van de oudste tijden af, waarom de Grote Wetgever in Leviticus 19: 26 waarschuwt: *Gij zult op geen vogelgeschrei acht geven.* De heidenen deden dit; zij meenden uit het krijsen en schreeuwen van de vogels bepaalde gebeurtenissen te kunnen voorspellen, waarom de Heere Zijn volk Israël waarschuwt hen niet na te volgen. Volgens de kanttekenaren in de Statenvertaling verbiedt de Heere niet alleen dit letten op vogelgeschrei maar ook, wanneer men uit andere nietige dingen iets meent te kunnen waarnemen of te voorzeggen.

Er is veel vormen van bijgeloof. Men spreekt van ongeluksgetallen (13) en van ongeluksdata. Aan de dieren kan geluk of ongeluk worden waargenomen: een zwarte kat die voor je voeten, de fiets of de auto loopt zou op ongeluk duiden, het zien van een witte kat daarentegen geluk aanbrengen.

"Afkloppen," is ook een veelvuldig spraakgebruik. Als er een gevaar dreigt hoor je: klop het maar gauw af! Dat afkloppen heeft iets met spiritisme te maken; de spiritisten werken met klopsignalen om uit de geestenwereld mededelingen te verkrijgen.

En er zijn ook die zich bezig houden met toekomstige dingen uit de sterrenloop te voorzeggen. Dat is waarzeggerij, waarover in de volgende paragraaf.

5. Waarzeggerij, een duivelse geest

In het Hebreeuws staat: אֹבֹב 'ôwb dodenbezweering, oproepen van geesten. De waarzegger of voorspeller maakt veelal gebruik van hulpmiddelen zoals een glazen bol, een horoscoop, etc., en doet soms beroep op bovennatuurlijke krachten om gebeurtenissen te voorzeggen. In Babylonië, Egypte en al de oude volken speelde waarzeggerij door bv. profetische dromen en orakels een belangrijke rol in oude religies en geneeskunde. Wij spreken over heksen.

Mozes beschrijft in zijn boek een ingrijpende historisch van waarzeggers in Egypte. Met duivelse kunsten konden zij een groot aantal wonderen van God nabootsen.

Een van de meest geraffineerde waarzeggers was Bileam tijdens de reis naar Kanaän. Een onbegrijpelijk verhaal heeft Mozes over hem beschreven. Israël had zijn tentenkamp opgeslagen aan de grenzen van Moab. Ze mochten het land van Moab niet veroveren, omdat ze nakomelingen van Lot waren; en dus uit dezelfde in stam als Abraham. In Numeri 22 - 24 wordt een verslag gegeven dat Balak koning van Moab een gezantschap stuurde naar Bileam in Syrië om hem in te huren met het doel Israël te vervloeken. Balak zei: *wien gij zegent is gezegend en wien gij vervloekt zal vervloekt zijn*, Numeri 22: 6. Je moet toch niet vragen welke een duivelse macht Bileam had!

Bileam verzoekt de boden te overnachten en zegt: ik zal alleen dat woord zeggen wat de Heere tot mij zal spreken. De Heere verbood Bileam met de boden naar Balak te gaan. Maar Balak bleef bij Bileam aanhouden met het gevolg dat de Heere tenslotte Bileam toestemming gaf om alleen te spreken wat de Heere tot hem zeggen zou. Op zich is dit al een grote mysterie. God geeft toestemming. Maar Gods toorn werd ontstoken onderweg en Hij wilde Bileam doden. Als middel heeft de ezelin dat verhindert. Kortom, God legde de woorden in de mond van Bileam. Hij zegent Israël tot 3 keer toe en vervolgt zijn aanspraak met een profetie. Zijn laatste troef was, dat Balak Israël moest verleiden op de goddeloze offerfeesten die gehouden werden. Dat kostte 24.000 man, wellicht de vrouwen niet meegerekend. Het eindresultaat was zulke zware verliezen dat het bijna de ondergang was van de Moabieten en Midianieten. Numeri 31: 7 en Jozua 13: 22.

In 1 **Samuel 28: 3 etc.** staat, dat Saul naar de waarzegster van Endor gaat. Hij had tijdens zijn regering bijna al de waarzeggers en duivelskunstenaars uitgeroeid. De Filistijnen zijn gekomen om het land te veroveren en zo mogelijk Saul van zijn troon te stoten. Omdat de Heere hem niet meer antwoordt door dromen, noch door de Urim, noch door de profeten, zoekt hij een andere uitweg. Hij neemt de toevlucht tot een waarzegster. De vrouw vraagt: *Wie zal ik u doen opkomen?* Saul antwoordt: *Doe mij Samuel opkomen.* Toen de vrouw Samuel zag, riep ze met een luide stem: *Waarom hebt ge mij bedrogen? Gij zijt Saul.* En daarna zegt ze: *Ik zie goden uit de aarde opkomen. Een oud man met een mantel bekleed.* Saul vernam dat het Samuel was; hetzij dat de vrouw dit tot hem sprak of dat het zijn eigen conclusie was. Samuel vroeg: *Waarom hebt gij mij onrustig gemaakt mij doende opkomen?* Daarna vertelt Saul hem de reden. Daarop zegt Samuël: *Waarom vraagt gij mij; de Heere is toch van u geweken en uw vijand geworden?* Vervolgens wijst hij Saul op de profetie die hij tegen Saul had uitgesproken had. En als slot zegt hij: *Morgen zult gij en uw zonen bij mij zijn.*

Het verslag is vol mysteries en moeilijk uit te leggen. De vraag komt op, of het

Samuel werkelijk was of een visioen van inbeelding. Als het Samuel werkelijk lichamenlijk is geweest, is er sprake van een opstanding uit de doden, voor een kort ogenblik. Bij de Heere zijn alle dingen mogelijk, maar zo'n buitengewoon wonder past niet in de strategie van deze vrouw, noch in die van Saul. We moeten dus besluiten dat het een geestvertoning is geweest van de duivel die Samuël nabootste. Dat blijkt ook al uit de laatste slotzin: *Morgen zult gij en uw zonen bij mij zijn*. Dat is natuurlijk niet in de hemel, maar in het graf of dodenrijk. Toch is er één uitzondering bekend. Jonathan Sauls zoon was een Godvrezend man. Hij was de andere dag wel bij de Heere naar de ziel, maar zijn lichaam lag dood op Gilboa.

De vraag is verder, wist de duivel dan de afloop van de strijd al?

Die vrouw was een waarzegster. En het woord zegt het al: waarzeggen door een boze geest. God had het streng verboden en Saul had de waarzeggers bijna allen uitgeroeid. Dus er is werkelijk een wetenschap bij de duivel van sommige toekomstige gebeurtenissen die hij ook aan mensen bekendmaakt.

Wij spreken van *een medium van de duivel*. Het is luguber om het te beschrijven, hoeveel te meer om het te beoefenen. Het mag wel een waarschuwing zijn, om zich verre van waarzeggende geesten te houden. Men kan in sommige moeilijke omstandigheden in de verleiding komen om iemand te raadplegen die een waarzeggende geest heeft.

Behalve dat de uitslag bijna altijd negatief is en met tegenslag gevolgd wordt, is zo'n verleiding heel aanstekelijk. De meesten kunnen er niet meer van onderuit, omdat de duivel via een medium zijn vergif steekt als een angel in de ziel. Hoeveel jonge mensen worden verpest door duivelse geesten op allerlei terreinen! Kenners van deze materie waarschuwen daar ernstig voor. Daarom is het grootste deel van m'n brochure gewijd aan omschrijving van zulk duivels gedrag.

Waarzeggende geesten komen ook heel veel voor onder godsdienstige mensen. Ook onder hen die de waarheid belijden en de Schrift geloven.

Er zijn zelfs kinderen van God, die bedrogen werden door de satan. Josafath, een Godvrezende koning van Israël werd door Achab in het warnet van waarzeggers gebracht, hoewel hij voorzichtigheid in acht nam door een oprecht profeet van de Heere te raadplegen. 2 Kon. 22.

Bekeerde mensen geloofden dat bepaalde dingen zouden gebeuren in hun persoonlijk leven, of bij anderen, of in een kerkelijke gemeente, of wat ons land betreft, enz. En deze vertellen onder het mom van godsvrucht, dat ze een openbaring van de Heere hebben kregen. Maar de uitkomst was bedrog.

Het is een voorrecht als men zijn schuld hierin bekend, en het valse vertrouwen wat men anderen aan wilde praten, eerlijk wil belijden. De Heere kent de geestenwereld volmaakt. Hij weet ook dat Zijn kinderen geestdrijverij kunnen doen in het spreken of verklaren van de Waarheid. Dat komt ook voor in toekomstverklaring en voorspellingen. Als we dat doen of gedaan hebben – ook de schrijver van dit artikel – en het wordt schuld voor de Heere, dan wil Hij dat vergeven. Jezus is voor het Sanhedrin als een vals Profeet aangeklaagd en veroordeeld. Daarmee heeft Hij geboet voor de zonden van Zijn volk en werd Hij in hun plaats veroordeeld. Markus 14: 57.

2 Samuel 24: 1 staat: *De toorn des Heeren voer voort te ontsteken tegen Israël en Hij porde David aan tegen hen: ga, tel Israël en Juda*. 1 Kronieken 21 vers 1: *Toen stond de satan op tegen Israël en hij porde David aan dat hij Israël telde*. Voor ons mensen is dat een heel moeilijke tegenstrijdigheid. Van de Heere staat er dat Hij David een bevel gaf: *ga, tel Israël en Juda*. En in de andere tekst staat, dat de *satan* David

aanporde om Israël te tellen. Hij zet David aan tot een volkstelling, want satan streeft ernaar, dat deze theocratische vorst de wet van zijn God verlaat.

Dat de allerheiligste Majesteit in de hemel niet aanzet tot het bedrijven van zonde, is duidelijk. En dat de satan het wel doet maar er toch geen 'goede samenwerking' is tussen de Heere en satan, is ook duidelijk. Het schijnt dan uit andere teksten van de Bijbel dat God vertoornd werd op Israël, - door welke omstandigheden weten we niet - en dat Hij toeliet dat de satan David aanporde tot de volkstelling. De staat niet letterlijk in de tekst, maar andere teksten schrijven uitdrukkelijk: *Verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht.* Job 34: 10.

In **1 Koningen 22** staat de historie van koning Achabs strijd tegen Syrië. Een strijd tussen **boze geesten** en één profeet van de Heere. Koning Achab is van plan om de stad Ramoth in Gilead terug te veroveren op de koning van Syrië. Hij verzoekt Josafath, een godvrezende koning van Juda met hem mee te gaan. Josafath zegt tot Achab: *vraag toch als heden naar het woord des Heeren.* Achab verzameld 400 man en vraagt hen: *Zal ik tegen Ramoth ten strijde trekken of moet ik het nalaten?* Zij antwoordden allen: *Trek op de Heere zal hen in uw hand geven.* Josafath is er niet gerust op. *Is hier nog een profeet des Heeren,* vraagt hij. Ja, zegt Achab: *Micha zoon van Jimla.* Josafath raadt Achab aan om Micha te halen. Intussen is er een vals profeet, Zedekia, die maakt ijzeren horens en zegt tot de koningen: *Zo zegt de Heere: met deze zult gij de Syriërs stoten totdat gij hen gans verdaan hebt.* Daar stemden al de 400 profeten mee in. Een bode gaat naar de gevangenis en zegt tegen Micha: let op, al de profeten spreken uit één mond het goede voor de koning. Micha antwoord: *Zo zeker de Heere leeft, wat de Heere tot mij spreekt dat zal ik tot de koning zeggen.* De koning vraagt: Micha, moeten wij naar Ramoth optrekken of niet? Micha zegt: *Trek op, gij zult voorspoedig zijn, de Heere heeft hen in de hand des konings overgeven.* Zo een gunstige boodschap was Achab niet gewoon. Hij raakt wantrouwend en vraagt: *Hoe dikwijls moet ik u bezweren dat ge alleen de waarheid in de Naam des Heeren spreekt? Toen antwoordde Micha: Ik zag het ganse Israël verstrooid op de bergen gelijk schapen die geen herder hebben; en de Heere zeide: dezen hebben geen heer; een iegelijk keerde weder naar zijn huis in vrede.* Met andere woorden: straks leeft u niet meer.

Daarop verklaard Micha op welke manier hij deze profetie heeft gekregen. In een visioen zag hij de Heere zittend op Zijn troon en de hemelse heerschaar naast Hem. De Heere zei: *wie zal Achab overreden om op te trekken naar Ramoth? Toen ging er een geest uit en stond voor het aangezicht des Heeren en zei: ik zal hem overreden. En de Heere zij waarmee? En hij antwoordde: ik zal een leugengeest zijn in de mond van al zijn profeten.* Dat keurde de Heere goed en sprak: *gij zult overreden, ga uit en doe zo.* Deze conclusie zegt Micha tot Achab: *Zie, de Heere heeft een leugengeest in de mond van al deze uw profeten gegeven; en de Heere heeft kwaad over u gesproken.*

De inhoud is duidelijk: Achab, u gaat de strijd verliezen, het zal uw leven kosten; *want straks heeft de kudde geen heer, of herder meer.* Zedekia hoort het en slaat Micha op zijn kin. Hij verwijt hem: hoe durft u het zeggen dat de Geest des Heeren van mij weggegaan is om tot u te spreken? Micha antwoord: je zult het zelf zien op die dag als je van kamer in kamer vlucht om je te verbergen. Achab wordt kwaad en zegt: *zet Micha in de gevangenis op water en brood.*

In dit visioen van Micha ligt een heel groot mysterie. De Heere zit op Zijn troon, omringd van goede geesten. Er wordt verschillend geadviseerd, maar toen komt er een geest en adviseert de Heere. Wie is deze geest? Dit is moeilijk te beslissen. Indien het een goede geest is, dan werkt die geest in 400 profeten. Hij verblindt hun visie en

inzicht en doet hen een leugen profeteren. Als het een boze geest is, is de vraag: in hoever er een soort 'samenwerking' is met de Heere.

We moeten er goed bij bedenken, dat het een visioen is en geen plaatselijke realiteit in de hemel. Micha ziet in de hemelse heerlijkheid wat op de aarde zal gebeuren. De verborgen wereld en raad van God wordt hier zinnebeeldig voorgesteld. En daaruit kunnen wij geen conclusies trekken dat de boze geesten in de hemelse heerlijkheid komen. Hieruit blijkt weer dat de werkingen in de geestenwereld buiten ons gezicht en buiten ons bevattingsvermogen valt.

Een duidelijke demonstratie is dat een boze geest in 400 profeten van Koning Achab werkt; en niet minder in de koning zelf. In feite is het een ontzagwekkende historie met diepe en raadselachtige inhoud. Want hoe dikwijls gebeurde dat; en gebeurt het nog? De profeten van Baäl, profeteren met de intentie dat zij de Geest van de Heere bezitten en daardoor spreken en handelen. Dat blijkt uit de valse profeet Zedekia. Hij zegt: *zo zegt de Heere*. Welke lering ligt erin voor onze tijd? Het gaat immers over profeten, die in onze taal gezegd de waarheid belijden, de heilige Schrift hooghouden en gezagsdragers zijn in Gods kerk. Verder is het onmogelijk om deze historie toe te passen op personen in het kerkelijk leven, omdat wij ten 1ste geen hartenkenner zijn en ten 2° het ons niet toekomt om te oordelen over de roeping van voorgangers. Tenzij wij persoonlijk onderwijs van de hemel mogen ontvangen, op grond van de Schrift; hoewel Micha een buitengewone, of extraordinaïre openbaring ontving. Wat voorgangers zeggen, moeten we wel toetsen aan de Schrift.

6. De boze geesten in het Nieuwe Testament en hun uitwerping

Geest wordt in het Hebreeuws genoemd: רוּחַ roeach; het kan ook wind of adem betekenen. רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ, roeach ha-kodesj is "Heilige Geest".

In het O.T. komt *boos* 667 keer voor, meestal vertaald als slecht, kwaad, boos. Als het van mensen wordt gezegd, betekent het niet 'boos of kwaad kijken', maar een kwaadaardig en boos gedrag. Wordt er over *duivelse geesten* mee bedoeld, dan is woord *boze* eraan gekoppeld is, **boze geesten**. 21 keer wordt er in het N.T. gesproken over hakathartos, *onreine geesten*.

In het Nieuwe Testament komt pneuma πνεῦμα heel veel voor. Dat kan *geesten* betekenen of adem, wind, etc.

Het woord demon of demonen (πνεῦμα) komt ook enkele malen in het Griekse Nieuwe Testament voor. Bijvoorbeeld in Matth. 8:31. En de *duivelen* baden Hem ... Met demonen wordt hetzelfde bedoeld als boze geesten; zoals: *En Hij dreef veel demonen uit, en Hij liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden*" (Markus 1:34)

Soms staat er iets anders in het Grieks. Jezus heeft uit Maria Magdalena 7 duivelen uitgeworpen, Lukas 8: 2; Grieks: pneumatōn ponéron, *geesten van het kwade*, goddeloosheid, lijden, schade, enz.

Geesten hebben een onzichtbaar bestaan. Ze hebben een eigen wil, gevoelens, gedachten en zelfbewustzijn. Ze behoren bij de voor ons onzichtbare schepping (Kol. 1:16). Kortom, het zijn gevallen engelen. Satan heeft zijn eigen engelen (Matth. 25:41, Openb. 12:7, 2 Kor. 12:7). Dat zijn de engelen die hem gevolgd zijn in zijn opstand tegen hun Schepper. Deze engelen of geesten zijn door hun opstand tegen God tot *boze geesten* geworden. Een engel van de satan en een boze geest of duivel zijn synoniemen. Ze hebben wel angstgevoelens. De boze geesten sidderen als ze aan God denken, Jak. 2:19.

Toch kan de ene boze geest nog bozer kan zijn dan een andere. *Wanneer de onreine geest van de mens is uitgevaren, gaat hij door dorre plaatsen om rust te zoeken, maar hij vindt die niet. Dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten bozer dan hij zelf is.* Lukas 11: 24-26. Een ingrijpende passage!

Paulus kreeg een van God gezonden boze geest om hem met vuisten te slaan, opdat hij zich niet zou verheffen op de grote genade. 2 Kor. 12: 1-10. Hij noemt het *een scherpe doorn in het vlees*, die er niet uit wil, hoewel hij er vurig om gebeden had. De aard van de duivel is God te lasteren door allerlei gruwelijke lasteringen en beschuldigingen tegen Hem in de gedachten te werpen en zo een haat en opstand tegen de Heere te werken. Satan vermengt zijn gedachten met de onze. Dat maakt deze aanvechting bijna wanhopig, als de Heere die niet matigde.

Jezus toonde in Zijn omwandeling op aarde dat Hij de boze geesten overwon. "Vele boze geesten dreef Hij (Jezus) uit." Markus 1:34. Paulus schrijft: "Want wij hebben niet te worstelen tegen vlees en bloed, maar tegen de boze geesten in de lucht; of: in de hemelse gewesten", Efése 6:12. Door middel van mensen spreken ze. Jezus had wel eens een kort gesprek met een boze geest, b.v. Lucas 8:27-33.

Deze geesten wonen in meerder of mindere aantal en mate in de mensen. Ze werken op hun ziel, op karakter en op hun lichaam. Als deze geesten gebruik maken van angst en vertwijfeling dan wordt er gezegd, dat men door de geesten gekweld of overheerst worden. "Gekweld door onreine geesten", Lucas 6:10. Een jongen in Israël werd door een boze geest dikwijls in het vuur en in water geworpen met het doel hem te verderven, Markus 9: 22. Jezus genas hem. Boze geesten doen dit en andere dingen nóg om iemand van het leven te beroven. In ons taalgebruik wordt het een *psychische ziekte* genoemd. Wel moeten we voorzichtig zijn om niet te snel van opzettelijke zelfmoord te spreken.

In Lucas worden de geesten *boze* geesten genoemd, Lukas 8:26, 27. In Markus worden ze *onreine* geesten genoemd. Markus 5:1-13. Het is zelfs zo, dat in het verslag uit Lucas de geesten eerst *boos* worden genoemd en daarna *onrein*. Lukas 8: 27, 29.

Onrein worden ze soms genoemd omdat ze werken op de seksuele lusten om die op te jagen tot buitensporige zonden tegen het zevende gebod. Of tot perverse onmenselijke gedraging van een afschuwelijke aard. Jezus staat er boven. "Ook de onreine geesten geeft Hij (Jezus) bevelen en zij gehoorzamen hem". Markus. 1:27. Uit Maria Magdalena wierp Jezus 7 onreine duivels uit.

Als de Bijbel alleen *geesten* noemt, kunnen we uit het verband opmaken dat er *boze geesten* mee worden bedoeld. "Toen het nu avond werd, bracht men vele bezetenen tot Hem: en Hij dreef de geesten uit met Zijn woord." Matth. 8:16. De genezingen door Jezus gingen soms samen met bezetenheid door boze geesten. Lukas noemt 2 keer een genezing van lichaamsziekten die samenging met boze geesten en 5 keer genezing van gewone ziekten. Mattheüs beschrijft genezing van 7 bezetenen en van 7 normale ziekten. De gezondmaking door de discipelen hebben wellicht dezelfde verhouding gehad.

Genezingen op gebed komen nu ook nog voor. Meer dan we weten, omdat men er niet mee te koop loopt. Jacobus leert ons om de weg van gebed in te slaan en een kerkenraad in te schakelen tot ambtelijk gebed. Jacobus 5: 13-15. Daarbij past ons de middellijke weg te gebruiken van medicijnen, van welke aard die ook zijn. Hetzij eenvoudige natuurgeneeswijzen zoals die vanaf oude tijd gebruikt werden of farmaceutische middelen. Dit alles in toetsing van de Bijbel omdat er zoveel ongeoorloofds mee samengaat.

In Hand. 19 : 13-17 staat: "En sommigen van de omzwerende Joden, zijnde duivelbezwervers, hebben zich onderwonden de naam van de Heere Jezus te noemen over degenen, die boze geesten hadden, zeggende: Wij bezweren u bij Jezus, die

Paulus predikt! Deze nu waren zekere zeven zonen van Sceva, een Joodse overpriester, die dit deden. Maar de boze geest antwoordende, zeide: Jezus ken ik, en Paulus weet ik; maar gijlieden, wie zijt gij? En de mens, in welke de boze geest was, sprong op hen, en hen meester geworden zijnde, kreeg de overhand over hen, alzo dat zij naakt en gewond uit dat huis ontvloeden." We kunnen hierin zien dat we voorzichtig moeten zijn met duiveluitbanners. Men kan het doen in de Naam van Jezus, en toch door een verkeerde geest gedreven worden. Hopelijk is dat niet altijd zo.

Het is onmogelijk om een juiste grens te trekken tussen normale ziekten en die door geesten zijn veroorzaakt. Vooral als ze van een psychische aard zijn. Onze ziel is een geest en heeft iets oneindigs en daardoor valt ze enigszins buiten beeld voor het menselijk verstand. Bovendien is ons verstand verduisterd door de zonde en kennen we niet meer precies de ware verhouding tot God, onze Schepper, noch de verhouding tussen ziel en lichaam.

De duivel werkt op lichamen en zielen, zelfs bij Jezus; ook in groepen, regeringen, kerken e.d. Hij werkt ook in dieren, zoals de zwijnen; ook op voorwerpen zoals bij occulte 'spelletjes', stoelen, messen, scharen bewegen, enz.

De meeste ziekten ontstaan niet door de invloed van demonen. Echter is het van belang erop te letten dat 'boze geesten' nog steeds een belangrijke oorzaak zijn van sommige ziekten onder mensen. Het kan zelfs zijn dat mensen last hebben van boze geesten door zaken van voorouders die occult bezig geweest zijn. Weer anderen worden occult door naar plaatsen te gaan waar "geesten" gediend worden, zoals sommige culturele activiteiten.

Het is ook een list van de duivel om de mensen te begoochelen door ufo's. De duivel wordt een *engel des lichts genoemd*, wat ook inhoudt dat hij door lichtstralen e.d. zich in het heelal manifesteert. Hij is de grootste tovenaer die er bestaat; de *overste van de macht des lichts*. De overdreven belangstelling voor Ufo's komen voort uit heidense godsdienst en leiden dikwijls tot occultisme.

Mensen kwamen op de maan, dan kan de duivel het nog vlugger. Allerlei fantasieën tovert hij voor de mensen en maakt daarbij ook gebruik van elementen in de lucht. Dat deed hij bij Job ook met bliksem en stormen, etc.

De duivel heeft nooit meer vat op mensen dan wanneer ze zijn hulp of aanwezigheid inroepen. Vermijdt toch om uw lichamelijk en geestelijk welzijn de minste ristelingen van occultisme. Die ermee belast is en verlost wil worden, mag weten dat Jezus Christus de Almachtige is, die van een legio duivels tegelijk kan verlossen, die het van Hem afsmeken. Zie onderstaand voorbeeld.

In **Lukas 8 vers 26-39** staat een merkwaardige genezing beschreven. Jezus gaat naar het land van de Gaderenen. Het ligt aan de oostkant van het meer van Galiléa. De eerste ca. 200 meter buiten de oevers is een soort laagland. Dan gaat het ca 4 á 5 meter op de ene plaats naar boven en op de andere wel 10 meter. Vervolgens is er een aantal kilometers brede strook die voor een deel vruchtbaar is. Daarna volgt een stijl gebergte, het Hoogland van Golan.

Jezus gaat met Zijn discipelen aan land en ontmoet een man die al lange tijd met **duivelen** was bezeten. Hij was niet gekleed en woonde in de graven. Toen hij Jezus zag viel hij aan Zijn voeten en riep met grote stem: *Wat heb ik met U te doen, Jezus, Gij Zoon van God des Allerhoogsten? Ik bid U, dat Gij mij niet pijnigt. Want Jezus had de onreinen geest geboden dat hij uit de mens zou varen.*

Deze man werd met ketens en boeien gebonden maar hij verbrak die allen. De duivel maakt hem oersterk. Hij werd van de duivel gedreven in de woeste plaatsen en

woonde in de grafspelonken.

Toen Jezus hem naar zijn naam vroeg antwoordde hij: *legio*. Want vele duivelen waren in hem gevaren. Legio was een uitdrukking die tijdens de Romeinse overheersing gebruikt werd met een zinspeling op de Romeinse legioenen die Israël overheersten. Zo werd deze man van veel duivels overheerst en bezet. De duivels baden Jezus dat Hij hen niet in de afgrond liet varen, maar dat Hij hen wilde toelaten in de zwijnen te varen die weiden op de bergen. Jezus liet het hen toe. Met gevolg dat de duivels van de steilte afstorten in het meer. De verlostte man hebben ze toen aangekleed en hij zat goed bij zijn verstand aan de voeten van Jezus. Dat is een goed plekje.

Maar de eigenaars van de zwijnen waren er niet blij mee. Ze baden Jezus of Hij van hen wilde vertrekken. Jezus weigerde hun verzoek niet.

De man van wie de duivels uitgevaren waren, bad Jezus dat hij bij Hem mocht blijven. Maar Jezus liet hem niet toe en zei: *Ga naar huis en vertelt wat grote dingen God u heeft gedaan*.

Hier zie je 3 soorten bidders: Eerst de duivels, daarna de eigenaars van de zwijnen en vervolgens de verlostte man. We zouden denken, die verlostte man wordt verhoord maar de andere niet. Het was juist andersom. Voor het oog werden duivels en eigenaars van zwijnen, die baden of Jezus wilde vertrekken, verhoord. Maar de verlostte man werd niet verhoord, hij mocht niet met Jezus meegaan. Echter, wie zou er nu een grotere verhoring genoten hebben? Is het niet hij die nu eeuwig bij Zijn dierbare Verlosser en Zaligmaker woont, naar de ziel? En die de belofte heeft gekregen volgens de leer van Jezus, dat hij eens zal delen in *de opstanding van der rechtvaardigen*? Ja, dit toonbeeld van genade zal eeuwig juichen tot Gods eer.

In **Lukas 13 vers 10-17** staat een **bijzondere genezing** die Jezus verricht heeft aan een vrouw die 18 jaar een ernstige rugziekte had. Ze was samengebogen en kon zich niet oprichten. Toen Jezus haar zag zei Hij: *Vrouw, gij zijt verlost van uw krankheid. Hij legde Zijn handen op haar en tegelijk werd ze recht; en zij verheerlijkte God*. Dat is toch een prachtige genezing! Ja, maar alle mensen waren daar nog niet zo blij mee. Want het was op Sabbat. En de overste van de synagoge nam het heel kwalijk dat Jezus de moed had om op de sabbat een vrouw te genezen; en dan nog wel buiten hem om in een synagoge. De overste keert zich tot de schare en zegt: *Er zijn zes dagen om te werken komt dan op die dag en laat u genezen, maar niet op de sabbatdag*. Hij beschouwde wat Jezus deed als een *werk*.

Best meneer overste, dat hebt u goed gezien. Echter, Jezus doet een werk waarin Zijn hemelse Vader wordt verheerlijkt. Jezus dient de overste van repliek en zegt: *Deze vrouw, die een dochter van Abraham is, en welke de satan zie, nu 18 jaar gebonden heeft, moest die niet losgemaakt worden van deze band op de dag des sabbats?*

We kunnen hieruit leren dat de Heere Jezus deze vrouw hoog aanschrijft. In de Bijbel kun je wel lezen van de *kinderen* van Abraham, de *zonen* van Abraham, maar de uitdrukking een *dochter van Abraham* is uniek. Een vrouw die in het Midden-Oosten niet alleen een ondergeschikte positie innam, maar ook in de meeste gevallen een minderwaardige positie. Deze eenvoudige vrouw geneest Jezus, buitenom de overste, een voornaam man.

Er is meer. Hij zegt, *dat deze vrouw 18 jaar lang gebonden is van de satan*. Onder Gods toelating heeft de satan haar lichaam zodanig bewerkt door een krankheid, of door een ziekte waarin de satan zijn klauw had, dat zij maar ternauwernood in de tempel kon komen. Wij kunnen hierin zien dat de duivel in het lichaam van een kind

van God kan werken en verblijven, terwijl de Geest van God woont in de ziel. Een zeldzaam contrast, wat regelmatig onder Gods volk voorkomt.

Het is ook opmerkelijk dat Jezus tot die vrouw kwam, terwijl zij niets aan Hem vroeg tot genezing. Wellicht dat ze dat al dikwijls had gedaan, maar op dit ogenblik staat het niet beschreven. De verhoring van onze gebeden, worden vervuld op Gods tijd, Zijn manier en Zijn trap en mate.

Hoeveel van Gods kinderen, vooral in vroeger tijd werden vanaf de tijd dat ze tot het geloof in Christus kwamen bezocht met zware lichamelijke ziekten, soms hun leven lang. Of kregen inwendig in de ziel een boze geest of meerdere duivelse geesten die hen kwelden en God lasterden. Kijk maar naar Paulus. Hij werd opgetrokken in de derde hemel en hij kwam terug op deze zondige aarde, in een kerk waarin hij door velen zeer geacht, maar door anderen zeer verdacht en tegengesproken werd. Bovendien kreeg hij een duivel in zijn ziel. De duivel is een inwoner van de hel en als die in iemands ziel komt, dan komt er een spoortje van de hel in mee. Daarom zei ds. W.C Lamain: *we worden door de hel naar de hemel gesleept*. Dit zijn vreselijke gewaarwordingen en kunnen zonder troost en de lering van Gods Geest niet gedragen worden. Alleen wat de Heere tot Paulus sprak: *Mijn genade is u genoeg*.

In Daniël 9 vers 20 – 11: 4 en vervolg wordt aan Daniel een heel bijzonder gezicht vertoont. Daniel leest in de profetie van Jeremia dat de tijd van de verwoesting van Jeruzalem na de afgelopen periode van 70 jaar nu vervuld is. Hij houdt een vastendag om de Heere te smeken, belijdenis van zijn zonden te doen en tegelijk die van het volk Israël; want hij is een van hen. Het is een collectieve schuld die hij beleid. *Terwijl ik nog sprak en bad en beleed mijn zonde en de zonde van mijn volk Israël kwamen de man Gabriel - een man, Gabriël neemt een mannelijke gedaante aan - tot hem en onderwees hem in de toekomst. Dat houdt in dat na 490 jaar de Messias was gekomen, maar dan zou uitgeroeid worden. Daarna (na nog 40 jaar) zal de verwoesting over het land voltrokken worden, Lukas 21 vers 20.*

Daniël 10. In het 3e jaar van Kores kreeg Daniel opnieuw een gezicht, nadat hij 3 weken elke dag gevast had. Hij was bij de rivier Hiddékel vers 5 en zag *een Man met linnen bekleed en omgord met een gouden gordel. Zijn gezicht blonk als de zon en Zijn voorkomen was als een bliksem. Zijn woorden als de stem van een grote menigte mensen*. De openbaring van deze Man komt heel veel overeen met de openbaring van Christus aan Johannes op Padmos, Openb. 1. Alle mannen die bij hem waren vluchten en Daniël bleef alleen over. Hij werd veranderd in een totaal krachteloos man. Toen kwam er een man die hem aanraakte en zei: *Daniel gij zijt een zeer gewenst man. Merk op mijn woorden die ik zal spreken*. Het is opmerkelijk dat hij bijna dezelfde uitdrukking doet als Gabriel in hoofdstuk 10: 23. *Gij zijt een zeer gewenste man. Ik ben tot u gezonden om u het gezicht te doen verstaan*. We kunnen bijna met zekerheid zeggen dat deze 2de openbaring ook Gabriel is geweest in mannelijk gedaante, omdat hij zijn hand tot Daniel uitstak. Gabriel zegt tot hem vers 13: *De vorst van het koninkrijk van Perzië stond tegenover mij, eenentwintig dagen; en zie, Michael een van de eerste vorsten kwam om Mij te helpen*.

Vervolgens in vers 16, staat er: *En zie, een de mensen kinderen gelijk raakte mijn lippen aan en sprak tot mij*. Daniel zei tot hem: *hoe kan de knecht van dezen mijn Heere spreken met die mijn Heere?* Het schijnt dat het opnieuw Christus is, die Zich openbaart in een menselijke gedaante, zoals vers 6. Maar het kan net zo goed een engel zijn. De aanspreektitel *heer* is niet Jehovah, maar Adonai. Letterlijk vertaald staat er: *heer van mij*, dat is: mijnheer. Een titel van respect maar niet

noodzakelijkerwijs van aanbidding. Zie ook kanttekening St. Vert.

In vers 18 zegt Daniel: *Toen raakte mij wederom aan een als in de gedaante van een mens en hij versterkte mij. Hij zei: vrees niet, gij zeer gewenste man; en terwijl hij sprak versterkte hij mij. Toen antwoordde Daniel mijn heer, spreek, want gij hebt mij versterkt.*

De man vertelt Daniel: *Ik zal u te kennen geven hetgeen geschreven is in het geschrift der waarheid; en er is niet één die zich met Mij versterkt tegen dezen dan uw vorst Michael.*

De man die in vers 18 en 19 spreekt gebruikt dezelfde woorden als Gabriel: *gij zeer gewenste man*. Bovendien vertelt hij dat hij strijd voert tegen de vorst van Perzië en dat alleen *uw vorst Michael* hem daarin versterkt. Hij stelt zich dus op één lijn in de strijd met Michael. Waaruit blijkt dat het beiden 2 engelen zijn van de eerste rangorde. Verder kunnen we eruit leren dat er een nauwe band is tussen de engelen in de hemel en tussen Gods knechten en volk op aarde. Mattheus 18 vers 10. *Zie toe, dat gij niet een van deze kleinen veracht. Want Ik zeg ulieden, dat hun engelen in de hemelen altijd zien het aangezicht Mijns Vaders, die in de hemelen is.* O, degenen die in Christus geloven, groot of klein in leeftijd of in het geloof, hebben een Engelenwacht en bescherming in de hemel.

Wij beseffen niet hoezeer deze Engelen werkzaam zijn in het leven van Gods kinderen. En misschien beseffen we nog minder, hoeveel goed werk zij verrichten in de wereld aan leiders en andere hooggeplaatste personen.

Daniel spreekt over het werk van de Engelen in hun strijd tussen de 4 wereldrijken, die in zijn tijd bestonden uit het Babylonische Rijk en daarna het rijk van de Meden en der Perzen. En hij profeteert dat het 3e Rijk het koninkrijk van Griekenland zal zijn. Het rijk valt uiteen in 2 delen, het Syrisch en het Egyptische Rijk. Het 4e rijk is het koninkrijk van Rome. Daarna valt het uit elkaar in 10 delen, zie Daniel 8.

Het is wel te wensen, dat voorgangers meer aandacht zouden besteden aan de dienst der Engelen in hun veelzijdige werkzaamheden op deze aarde en in bijzonder in de kerk van Christus. Hoeveel troost zou dat geven als de Geest het wil zegenen! Bovendien geeft dat meer licht over de vreselijke machten en verleidingen van de duivel die er plaats vinden binnen en buiten de kerken. Dat dient tot ernstige waarschuwing.

Waar het in deze passage van Daniël 10 vooral om gaat is de illustratie tussen *goede en boze geesten* in de wereldregering. Er bestaat vanaf het begin van de val van de duivels, een enorme heftige strijd tegen de Heere en Zijn gezalfde. De meeste oorlogen zijn aangestoken door de boze geesten. De hele christelijke wapenrusting is allereerst en het meest tegen de *geestelijke boosheden in de lucht*, schrijft Paulus. Efése 6:12, Col. 2: 15. Die zweven en leven echt overal. We ademen hen in, d.w.z. ze leven in ons. Maar door genade voeren ze geen heerschappij meer in de gelovigen. Christus heeft over hen gezegevierd door Zijn kruis en opstanding. Satans kop werd vermorzeld; dat houdt in dat hij de Persoon van Christus nooit meer kan treffen. Christus zal Zijn oppermacht in de wereld betonen aan een gedeelte mensen, maar de volle overwinning van Zijn kerk op aarde wacht op het eindgericht. Christus Triomfator!

7. Beëlzebul – en Belial

In Matth. 10: 25; 12: 24 en 27; Markus 3: 22; en Lukas 11: 15, 18 en 19 wordt gesproken over Beëlzebul. Het blijkt, dat de Farizeeën en Schriftgeleerden hem

noemen *de overste van de geesten*. Het is dus een naam voor het hoofd van de *demonen*, dus voor Satan. De voornaamste verklaringen hierover zijn de volgende:

Beëlzebul, komt van Baälzebub, בַּעַל זְבוּב de afgod van Ekron 2 Kon. 1. Het betekent letterlijk "heer van de vliegen". In de naam komt de verachting van de Jood uit voor de heidense afgoderij die in Ekron, een Filistijnse stad werd bedreven. Zo kan volgens hen deze Baäl door vliegen allerlei verderf onder de mensen brengen; als zodanig is hij een ziekte-verwekker maar ook een ziekte-genezer.

Het Hebreeuws Beëlzebub is afgeleid van Baäl-Zebul dat "heer van het huis" betekent. Beël is een Aramese vorm voor het Hebreeuwse Baäl. De Farizeeën beschouwden Beëlzebul als een overste van de boze geesten. Matth. 10:25 De Heere Jezus zegt: *Indien zij de Heer des huizes Beëlzebul hebben geheten, hoeveel te meer Zijn huisgenoten!* 12:24; Markus 3:22 en Lukas 11:15.

Belial

Spreuken 16:27: Een belialsman graaft kwaad. Nahum 1: 15, de belialsman zal niet meer door u doorgaan. ... Belial komt 27 keer voor in de combinatie mannen, zonen, een dochter en kinderen, enz.

In 2 Cor. 6: 15 zegt Paulus: *Welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial?*

Alleen hier in 2 Cor. 6 komt de naam Belial in het N. T. voor. Het is duidelijk, dat de apostel onder Belial de satan verstaat. Ook in de Joods-apocalyptische literatuur is Belial de naam voor het hoofd van de boze geesten. Eveneens in de christelijke literatuur uit de eerste eeuwen treffen we dezen naam aan voor de vijand van God en van Zijn volk.

Volgens de lezing van andere handschriften, zegt Dr. Gill, staat er in 2 Cor. 6: 15 niet Belial maar Beliar. Deze afwisseling in de naam vinden we in meer geschriften uit de Grieks oudheid, waarin hij voorkomt. Dat Belial en Beliar betrekking hebben op hetzelfde wezen staat echter onomstotelijk vast. In verband waarin 2 Cor. 6: 15 staat, komt de tegenstelling openbaar tussen gelovigen met *ongelovigen*, en de gerechtigheid met de ongerechtigheid, of de tempel Gods met de afgoden.

8. De overste van deze wereld

In het Johannes Evangelie lezen we in een drietal teksten nl. 12: 31; 14: 30; en 16: 11 *van de overste van deze wereld*, waarmee naar het gevoelen van alle exegeten de satan wordt bedoeld. Waarom heet hij zo?

Er wordt in de drie bovengenoemde teksten gesproken van *deze wereld*. Het is duidelijk, dat hiermee bedoeld wordt: het geheel van de door de zonde ontredde en onder Gods toorn liggende schepping van God.

Van deze wereld wordt Satan *overste, archoon* genoemd. Nu moeten we hier vooral niet denken aan een zeker dualisme, alsof het Evangelie naar Johannes ons zou leren, dat de satan als een contra-godheid tegenover God zou staan alsof er twee onafhankelijk van elkaar bestaande machten zouden zijn, die elk voor zich hun rechten opeisen. Nergens wordt God in de Bijbel in deze zin *De overste van de wereld* genoemd. God is Koning. De absolute, soevereine Koning der koningen. Naast Wie geen ander wordt geduld.

Van Christus lezen we wel dat Hij is de *Overste van de koningen der aarde*, Openb. 1: 5. Christus wordt hier gezien als de God-Mens, de Middelaar, de Gezondene van de Vader, aan Wie de Vader macht en autoriteit geeft om de aarde te richten en Zijn Kerk op te besturen. Dr. A. Zahn (vriend van Dr. Kohlbrugge) heeft er de aandacht op

gevestigd, "dat Johannes de typisch Joodse uitdrukking *šjar há -olám* "overste van deze wereld" heeft behouden. Met die titel wordt ons dus geleerd, dat de satan *de facto* (daadwerkelijk) heerschappij voert in deze door de zonde ontredderde en van God afgevalen wereld. Dat de satan deze heerschappij ook *de jure* (rechtens) oefenen mag, wordt daarmee geenszins uitgesproken. Nee, satan is een revolutionair, die naar de macht gegrepen heeft, en tijdelijk geweld uitoefent, maar geen wettig soeverein.

De Heere Jezus zegt in Joh. 12: 31: *Nu is het (gaat er een) oordeel over deze wereld; nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden.* Jezus staat op het punt het zwaarste lijden voor onze zondenschuld op Zich te nemen en daardoor de satan als aanklager bij God te veroordelen en te overwinnen. Dat zal betekenen dat Christus openbaar betoond dat Hij machtiger is als de satan en heel de helse legermachten. Het bewijs wordt aan het kruis én de opstanding geleverd dat Christus Overwinnaar is en dat de overste van deze wereld met zijn miljarden boze geesten eens door Hem in de eeuwige afgrond zal geworpen worden. Zijn overwinning is een vast bewijs en onderpand dat Satan en allen die hem toebehoren eens van de hele aarde zullen verdaan worden en in de buitenste duisternis gestort. Judas vers 6: *Hij heeft hen tot het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder de duisternis bewaard.* Zie ook Kolossenzen 2: 15, *Christus heeft over de overheden en machten getriomfeerd.* Zowel over duivelse als menselijke overheden en machten.

9. De overste van de macht der lucht

In Eféze 2: 2 lezen we over *de overste van de macht der lucht*. Dat hiermee de satan wordt bedoeld, blijkt uit wat de apostel er onmiddellijk op laat volgen: *de geest, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid.*

Paulus zegt, dat de lezers van zijn brief *dood waren in misdaden en zonden*, en dat zij in die misdaden en zonden wandelden d.w.z. met genoeg in die zonden leefden. En dat was overeenkomstig de loop, *de gewoonten van deze wereld.*

In het Grieks staat er: overeenkomstig *de aioon van deze kosmos*. Aioon is een Grieks zelfstandig naamwoord en aioonios een bijvoeglijk naamwoord. Beide woorden hebben verschillende betekenissen, welke betrekking hebben op een beperkte of een onbeperkte tijd. Uit het zinsverband moet worden opgemaakt welke betekenis geldt. a) wereltijd van schepping tot wereldeinde, wereldduur, wereldperiode, tijdsduur, eeuw, b) bepaalde tijd met bepaald karakter, c) wereld, vooral in de onderscheiding deze en de toekomstende wereld. d) eindeloze eeuwigheid.

1. In de volgende Schriftplaatsen heeft 'aioon' een beperkte, *niet-eeuwige* betekenis, maar *een lang verlopen tijd*. Lukas 1:70 Zoals Hij heeft gesproken door de mond van Zijn heilige profeten die van oudsher zijn geweest. Hand. 3: 21. Joh. 9:32 Van *eeuwigheid af* is het niet gehoord, dat iemand de ogen van een blindgeborene heeft geopend.
2. 'Deze eeuw'. Ook kan aioon een *tijdsperiode met een bepaald kenmerk* aanduiden, zoals in alle teksten waar sprake is van 'deze eeuw', 'die eeuw', 'de toekomstende eeuw', 'de voleinding van de eeuw'. 'Deze eeuw' is 'deze tegenwoordige eeuw', Tit. 2:12. Satan is "de god van deze eeuw", 2 Cor. 4:4. Jezus zegt: Matth. 12:32 ... *niet in deze eeuw en niet in de toekomstige*. Matth. 13:40, ... *zo zal het zijn in de voleinding van deze eeuw*. Lukas 16:8 en 20: 34, de zonen van deze eeuw. 1 Kor. 1:20, enz. Eeuwig kan ook betekenen een lange tijdsduur, zoals de Heere beloofde in het Oude Testament eeuwig in Zijn

Tempel te wonen, eeuwige inzettingen van wettische geboden, Exodus 12:14, 29:9, 31:16, Lev. 3:17, Num. 18:8; Pred. 1:10. En het koninkrijk (van Juda) tot in eeuwigheid te bestendigen, 1 Kron. 28:4. Enz.

3. *'Toekomstige eeuw'*. De 'toekomstige eeuw' of 'toekomende eeuw' is de tijd na de huidige tijdsbedeling. De toekomstige eeuw heeft krachten die in de tegenwoordige eeuw niet of minder voorkomen, Hebr. 6:5. Jezus belooft in Markus 10:30 ... "Die honderdvoudig ontvangt, nu in deze tijd: huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen en akkers, met vervolgingen, en *in de toekomstige eeuw* het eeuwig leven." Lukas 18:30 ... die niet veelvoudig ontvangt in deze tijd, en in de *toekomstige eeuw* het eeuwig leven. Paulus schrijft: Eféze 1:21, ... *boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw*. Hebr. 6:5 ... *en het goede woord van God en de krachten van de toekomende eeuw geproefd hebben*.
In enkele teksten kan ook gesproken worden over de heerlijke kerkstaat zoals beschreven in Openbaring 20, waar 6 keer letterlijk door de engel gesproken wordt over *de duizend jaar*.
4. *'Eeuwig leven en eeuwige zaligheid, maar ook eeuwige pijn'* 'Aioonios' Matth. 25:46. 2 Tim. 4:18, Hebr. 13: 8, 1 Petrus 5:10

De uitdrukking "macht der lucht" Eféze 2:2 heeft betrekking op de demonenwereld als geheel. "Macht" is hier dus een collectief begrip, waardoor miljarden duivelse wezens worden aangeduid. Deze verschillende demonen hebben een overste, een *archoon*. En deze overste is de satan die hen beheerst en voortstuwt. Waarom wordt hier nu van de lucht gesproken? Het woord, dus de letterlijke betekenis van "lucht", moet hier niet overdrachtelijk worden genomen, als "geestelijke atmosfeer." We moeten dus hierbij niet denken, dat de demonen alleen maar in de lucht werken, want de bedoeling van de apostel is juist om hun *invloed op de mensen* aan te geven. Niemand ziet hen; waarneembaar langs zintuigelijke weg is de werking van duivelse machten niet. Toch is ze er; en ze is zeer nabij, want ze leeft in de mens. En die twee elementen (onzichtbaarheid en toch nabijheid van de op verderf aansturende helse krachten) worden aangeduid als in de lucht levend, als een invloedssfeer die wij in- en uitademen. Hier wordt tevens gezegd, hoe de mensen (tenzij zij door Gods Geest worden wedergeboren) zó onder de invloed van deze overste en van deze legerscharen staan, dat zij overeenkomstig Satans wil en streven handelen; dat zij vanwege de invloed van deze overste, kinderen der ongehoorzaamheid zijn, die zich laten beheersen en bewerken door de demonische machten en hun dictator.

10. De vader der leugen en mensenmoordenaar van den beginne

In Johannes 8: 44 vinden we een voor ons onderwerp hoogst belangrijke uitspraak van de Heere Jezus Christus over het bestaan van de satan. *Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoorder van de beginne en in de waarheid niet staande is gebleven. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen.*

Het is ons vooral te doen om de naam *vader* der leugen. De naam leugenaar heeft satan met de mensen gemeenschappelijk, maar hij is *de vader* van de leugen. De tekst zegt: *en is in de waarheid niet staande gebleven*. De ware lezing in het Grieks is waarschijnlijk niet *hestêken*, maar *estêken*, het onvoltooid verleden tijd van *stêkein*,

een sterkere vorm van het werkwoord *stond stevig* (Joh. 1:26 ; Rom. 14: 4). Het is niet enkel staan, maar *blijven staan*. B.v. 1 Cor. 16: 13: *Staat in het geloof* d.w.z. blijft staande in het geloof. Fil. 1: 27: *dat gij vast staat in één geest*.

De duivel was eerst een van de voornaamste engelen, die stond in de gemeenschap met God. Het is verborgen gehouden wat de duivel bewoog om de God der Waarheid te verloochenen, te haten, zich van Hem af te keren. Hij en een legioen engelen bleven niet in de Eeuwige Waarheid. Al wat niet blijft, spreekt en doet in de Waarheid, is leugen. Zo is de satan de vader van de leugen geworden die in alle mensen na de zondeval leugens voortbrengt. Die de mensen in de eeuwige dood brengt. Hij is de massa-moordenaar en dat de eeuwen door.

Daar staat tegenover dat *Christus de Waarheid Zélf en het Leven* is. Christus staat altijd contra de duivelen. Hij staat in Zijn Vader, onbewegelijk vast.

11. De boze, Grieks ponèros.

Verlos ons van den boze, Matth. 6: 13, Lukas 11:4; den boze rukt het zaad weg 13: 19, 38. Zie ook Ef. 6: 16; 2 Thess. 3: 3; 1 Joh. 2: 13, 14; 3: 12; en 5: 18. In deze teksten komt het woord *boze* voor als naam van de satan.

De laatste bede van het "Onze Vader." "*Leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze*", behoort bij elkaar. In het hogepriesterlijk gebed bidt Jezus: "... dat Gij hen bewaart voor den boze". Hier wordt de satan ook *den boze* genoemd, omdat hij telkens tracht de gelovigen in zijn macht te krijgen en hen te doen zondigen. Het Griekse woord *ponèros*, *het boze*, betekent: het kwade, moeite, ellende, lijden, schade, last en leed veroorzakend. In die bede ligt het verzoek om bewaard te worden voor verzoeking en verlossing van de oorzaak, de verleider. De grote auteur van zonde, verleiding en verzoeking is de satan. Vandaar dat in Matth. 4: 3 ... *de verzoeker tot Hem gekomen zijnde*; en in 1 Thess. 3: 5 het lidwoord *de* staat bij verzoeker. Het lidwoord duidt aan, dat Satans eigen werk verzoeken is. Satan is de moeite-veroorzaker. Als we hem als de oorzaak zien, kunnen we geen diepere oorzaak voor alle ellenden en voor het leed meer noemen. Uit hem, als uit een onzalige fontein borrelt al die ruzie, al die twist en al die schade voor de mensen op, zowel in de wereld als in de kerken.

In Eféze 6: 16 spreekt Paulus over *het schild van het geloof, waarmee de christenen al de brandende pijlen van de boze zullen kunnen uitblussen*. De vijand, het duivelsrijk, schiet rechtstreeks en door middel van mensen, z'n pijlen niet alleen op de gelovigen af, maar het zijn ook *virige, gloeiende* pijlen van twijfel, laster, misleiding, verlokking enz. Satans hoofddoel is God te lasteren, te wantrouwen en te verdenken en op die manier de mensen buiten gevecht te stellen en voor altijd te verslaan en zó in de eeuwige dood te storten.

In *1 Johannes* vinden we op een vijftal plaatsen het woord **boze, ponèros**, voor de satan.

In hfd. 2: 13 en 14 staat, *dat de jongelingen de boze overwonnen hebben*. Door "den boze" te noemen, doet de apostel hen afzien van mensen, die eigenlijk slechts instrumenten waren in zijn hand. Met *ponèros* wordt de duivel hier aangewezen als degene, die verdorven van aard en bestaan is; *ponos* moeite, ellende, vernieling, last en leed werkt.

In hfd. 3: 12 wordt gezegd, *dat Kaïn uit den boze was*. De broedermoord, waartoe Kaïn kwam, had plaats op aansporing en ophitsing van de duivel. Dat satan in deze tekst *ponèros* wordt genoemd, zal zijn om ook te doen denken aan het leed, dat hij

Adam en Eva aandeed, vgl. 1 Joh. 2: 13-14, omdat Kaïn zijn broeder Abel dood sloeg. In hfd. 5: 18 zegt de Johannes, *dat de boze geen vat heeft op hem, die uit God geboren is*. De boze tracht de wederomgeborene wel stevig te grijpen, maar kan hem niet in zijn macht behouden. Hij kan hem in de zonde zijn vroeger levenselement niet meer doen vinden. Naar de nieuwe mens is de gelovige christen vrij van de blijvende greep van de satan, zodat hij de zonde niet wil, Rom. 7: 15 v.v. Hij staat telkens weer op wanneer hij gevallen is door de verleiding van de zonde, die steeds werkt in de oude mens. Hooglied 4:12 staat: *Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein*. Dit wordt gezegd van de nieuwe mens die naar God geschapen is. In die nieuwe mens heeft satan geen toegang.

12. Verzoeking en verzoeker

Het Griekse woord 'peirásmon' betekent *verzoeking*, Galaten 4: 14. Het Griekse woordenboek geeft aan dat het ook concreet *verzoeker* kan vertaald worden.

Een diepgaande historische gebeurtenis lezen wij in Mattheus 4: 1 – 11. Jezus werd door de Geest naar de woestijn weggeleid om daar verzocht te worden van de duivel. Het is een buitengewone vernedering dat Jezus Zichzelf overgaf aan de satan om door hem verzocht te worden. Hij liet Zich nadat Hij de gedoopt werd in de Jordaan, meenemen naar de woestijn. De woestijn van Juda strekten zich uit vanaf de Jordaan, kort bij de Dode Zee tot aan de bergkam, de Olijfberg. Daarna liet Jezus Zich voeren naar Jeruzalem tot het tempelplateau of tot op de kapitelen van de tempelmuur. Vervolgens nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg. In de omgeving van Jeruzalem is de Olijfberg een van de hoogste toppen. Vergelijken bij de stad van David en de Kidron vallei is die heel hoog.

We kunnen hieruit leren dat Jezus de zonden en schulden moest boeten van de zondeval van Adam en Eva in het paradijs. Jezus stond daar na Zijn doop in de plaats van Adam, het hoofd van het menselijk geslacht; en van Eva de moeder aller levenden. Jezus vertegenwoordigde beiden zowel als ál Zijn kinderen in die verzoeking. De verzoeking van satan bij de eerste mensen ging door het gehoor en het gezicht. Bunyan schrijft zo aangrijpend, dat satan de stad mensenziel met list binnenkwam door de oorpoort. De duivel probeerde Eva in het paradijs tot twijfel aan God te brengen. Dat is echt zijn gruwelijke en valse aard. Twijfel aan Gods Woord. *Is het ook dat God gezegd heeft?*, zei de slang. Vervolgens liegt en bedriegt de duivel en stelt God voor als een leugenaar: *Maar God weet als ge daarvan eet, zullen uw ogen geopend worden en gij zult als God zijn*. Grover godslastering is het niet denkbaar. De satan wist heel goed dat Eva en Adam niet als God zouden worden, maar als de satan gelijk zouden worden. En op deze manier zouden ze Gods beeld verliezen en het beeld van de satan in hun ziel krijgen. Wellicht noemt Jezus de satan daarom *een mensenmoordenaar en leugenaar van den beginne*.

13. De verzoeken van Jezus

De eerste verzoeking. De listen van de duivel in de verzoeking van Jezus concentreerden zich op Gods woord. *Indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dan, dat deze stenen broden worden*. Matth. 4: 3. Gods Zoon zou volgens de Schrift macht hebben om wonderen te doen, Jesaja 42. Jezus antwoordt uit Deut. 8. *De mens zal bij brood*

alleen niet leven.

De Geest had de Heiland naar de woestijn geleid, een type van vloek, onvruchtbaarheid en dood, naar het milieu, waar de satan zich thuis voelt. Hij is overmoedig, en voert de Heiland naar de heilige stad, naar de tempel. Daar zal Jezus Zich thuis voelen bij het huis van Zijn Vader.

Kájafas deed een soortgelijk verzoeking tegenover Jezus, Mattheus 26: 61. Het slot van dit kerkelijk rechtsgeding was, dat Jezus moest erkennen *dat Hij de Zoon van God was*. En wel met dat vreselijke doel, dat Jezus als een Godslasteraar werd veroordeeld tot de doodstraf. In heel het gesprek van Jezus met satan in de woestijn en met Kájafas 3 jaar later blonk uit dat Jezus staande bleef in de helse aanvechtingen en dat Hij als Triomfator openbaar kwam. Jezus moest boeten voor de schuld van Adam en Eva en wij in hen. En ook voor onze persoonlijke leugens, bedrog en gehoor geven aan de duivel. Geloof hechten aan de slang brengt de dood en het eeuwig verderf. Het oprechte geloof in Jezus Christus de Zoon van God, brengt het leven en de eeuwige zaligheid.

De tweede verzoeking.

Mattheüs 4: 5. *Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad.* 'Spring nu eens boven van de tempel af. Toon nu hier eens, dat U op Uw God vertrouwt.' Jezus werkte bij de eerste verzoeking met Bijbelteksten. 'Dat kan ik ook, denkt de satan'. Hij grijpt naar Psalm 91: 11, 12. *Hij zal Zijn engelen van u bevelen dat zij u bewaren in al uw wegen.* Satan citeert een halve waarheid. Dat is niet anders dan Bijbelroof! Tegenover dit misbruik stelt Jezus de volle waarheid door Schrift met Schrift te vergelijken. Er staat ook geschreven: *Gij zult de Heere, uw God, niet verzoeken.* Deut. 6: 16.

Verzoeking en verleiding met Bijbelteksten zijn de gevaarlijkste soort. De val van onze eerste voorouders moest Jezus verzoenen in Zijn zware strijd met de duivel. Hij is stevig vast blijven staan in dezelfde soort verzoeken van de duivel door misbruik van de Wet van Mozes.

De derde verzoeking.

Het voorstel van de duivel aan Jezus om Hem al de koninkrijken van de wereld te geven als Jezus hem wilde aanbidden, lijkt ons maar een kleine verzoeking. Maar er ligt in opgesloten, dat de wereld door de zondeval het domein geworden is van satan. De duivel zegt hiermee tot Jezus: "Ik verlaat al mijn bezittingen, ook mijn heerschappij en invloed op alle schepselen wereldwijd, en dat voorgoed. Deze worden voor eeuwig Uw bezit, voor één knieval." Vers 9.

Jezus antwoordt: *De Heere uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.* Deut. 10: 20.

... *Ga weg, satan!* Een streng verwijt en bestraffing van Jezus. De slag is gewonnen die Adam en Eva hadden verloren. Jezus als Borg draagt hun schuld en overwint de duivel en met hem alle boze machten, geesten en demonen.

Het staande-blijven van de Zaligmaker in de zware verzoeking is een hulde aan de Koning der eeuwen, de onvergankelijke, de onzichtbare, de enige God, Wie toekomt de eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. 1 Tim. 1: 17.

In welke gedaante de duivel aan Jezus verscheen is onbekend. In het paradijs nam hij de gedaante van een slang aan, of verschanste hij zich in een slang. Dieren waren grote vrienden van onze eerste ouders en leefden met hen in een heerlijke harmonie. Bij Jezus paste de duivel een andere gedaante toe om zich te verschuilen; maar welke is onbekend. Misschien kwam satan voor als een knappe gevoelvolle man die ontzag uitstraalt; gekleed naar de Joodse eenvoudige mode en traditie. Maar dat is een

gissing. De dialoog tussen satan en Eva is vanzelf Hebreeuws geweest. Dit was de taal vanaf de schepping en heeft 1750 jaar geheerst, tot de spraakverwarring. Daarna bleef die taal in het geslacht van Noach en de Semieten. De dialoog tussen Jezus en satan is wellicht in het Hebreeuws of Aramees geweest.

Na de zegepraal van de eeuwige Immanuël staat: *Toen kwamen de Engelen tot Hem en dienden Hem.* Hiermee heeft Jezus ook de dienst van de Engelen voor ons verdiend, als we Hem aanbidden in waarheid en oprechtheid.

14. De grote rode draak.

In Openbaring 12: 9, 14, 16; en in 20: 2 wordt gesproken over *de oude slang*. Hiermee wordt de satan bedoeld. Immers in Openb. 12: 9 lezen we: *En de grote draak werd (op de aarde) geworpen, de oude slang, die genaamd wordt duivel en de satan.*

Op verschillende plaatsen in de Openbaring van Johannes wordt *deze draak* genoemd, 12: 3 -17; 13: 4 - 11; 16: 13; en 20: 2. Waarom wordt de duivel de draak genoemd?

Een slang verschijnt ongemerkt en sluw maar een draak toont zich veelmeer als monster, als verschrikkelijk verscheurend dier. Er wordt nog bij gezegd dat de draak groot en rood is. Het is een reuzenslang die rood is, de kleur van bloedvergieten, oorlog en revolutie. En dit vreselijke slangengedrocht heeft bovendien 7 koppen en 10 horens. De koppen zijn de zetels van zijn list en de horens de symbolen van zijn enorme kracht. De getallen 7 en 10, die beide een volheid uitdrukken, wijzen hier op het anti-goddelijk karakter van dit monster.

Het heilige getal 7, het getal voor God, wordt hier aan de draak toegekend omdat hij zich met zijn veelzijdige denkkraft en werkzaamheid verzet tegen God en zich manifesteert als God. 2 Thess. 2: 4. ... *Alzo dat hij in de tempel Gods als God zal zitten, zichzelf vertonende dat hij God is.* De Antichrist bij uitstek.

Het getal 10 drukt in de Bijbel een volheid uit van tijdperken en afgebakende perioden in het aardse leven. Letten we op de beschrijving in Openbaring 12, dan blijkt hieruit dat de draak zich stelt tegenover Christus; die gebruik maakt van Antichristelijke wereldlijke en godsdienstige machten. Die echter ook een tijdperk wordt toegemeten om de Kerk te bestrijden.

Johannes ziet in een visioen een vrouw, *die bekleed is met de zon en de maan is onder haar voeten.* Zij is gekroond met een kroon van 12 sterren. Hij ziet de Nieuw-Testamentische kerk door de 12 apostelen gesticht, omhuld in het zonlicht van Christus. De maan betekent de Oud-Testamentische kerk, niet alsof die vertrappt wordt, maar de oude Wettische ceremoniën die wezen op Christus en nu vervuld zijn. Als de zon verschijnt verdwijnt het maanlicht.

Johannes ziet die vrouw in barensood, Openbaring 12:5. *En de draak stond voor de vrouw, die baren zou, om, zodra zij haar kind gebaard had, dit te verslinden. En zij baarde een zoon, een mannelijk wezen, dat alle heidenen zal hoeden met een ijzeren staf; en haar kind werd plotseling weggevoerd naar God en Zijn troon.*

Die vrouw symboliseert de kerk, die de Christus naar het vlees heeft voortgebracht. Een Mannelijke zoon die machtig is om de draak te doden. Echter de samenhang van deze perikoop toont ons veelmeer die vrouw als de *kerk van Christus en de navolgers van Christus.* Tegen deze plaatst zich de draak die gebruikt maakt van machten en overheden, om het kind, dat zij baren zal, onmiddellijk te verslinden.

We moeten niet vergeten, dat we hier een visioen hebben. In dit visionaire beeld wordt heel het optreden van de duivel getekend, maar ook de zegepraal van Jezus Christus. Johannes kijkt op Padmos *in de toekomst.* Het visioen sluit wel feiten in die gebeurd

zijn vanaf de geboorte van Christus, maar vooral toont het ons de gevaren waarin Zijn kerk zal verkeren. Het gaat tegen God en tegen Zijn Gezalfde. We kunnen ons geen denkbeeld vormen van de uiterste gruwelijke en onuitsprekelijke haat van de duivel tegen Christus en Zijn beminde Bruidskerk die de duivel wil verwoesten met kracht en geweld. De Kerk is ook rood van bloed, maar geen rood als de draak; wel van het bloed van de heiligen. God zorgt voor Zijn kerk, ook al wordt ze verdreven in de woestijn, voor 1260 dagen, betekend jaren, Ezechiël 4: 6b. *Elke dag voor elk jaar.* De Heere Zelf komt tussenbeide. Achteruit gezien gebeurde dat toen Christus geboren was, door Zijn Zoon in veiligheid te brengen. Maar in dit visioen Openbaring 12, is de vervulling echter toekomstig. De engel zegt nadrukkelijk tot Johannes: *Ik zal u tonen hetgeen na dezen geschieden moet*, Openb. 4:1. Het is opmerkelijk dat Johannes de Openbaring kreeg, 100 jaar nadat de Engel Gabriël verscheen aan Zacharia.

15. Het einde van de draak en de Antichristelijke beesten

Openbaring 16: 13, 14. *En ik zag uit de mond van de draak en uit de mond van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten gaan, de vorsen gelijk. Want het zijn geesten der duivelen en ze doen tekenen; welke uitgaan tot de koningen der aarde en de gehele wereld om die te vergaderen tot de krijg van die grote dag van de almachtige God.*

Dit visioen wat Johannes zag was de 6e fiool of offerschaal in een serie van 7. Al die reukwerkschalen werden uitgegoten op de aarde en in de lucht. De verklaring ervan is te omvangrijk om die in een korte passage te bespreken. De draak is de oude slang, Openbaring 20: 2.

Het beest wordt beschreven in Openbaring 13. De meeste betrouwbare verklaarders zien in het beest dat uit de volkenzee opkomt heidense, wereldse machten die ingaan tegen God en Zijn Gezalfde.

Het andere beest wat uit de aarde opkomt is de concentratie van godsdienstige machten die samenwerken met wereldse machten. Oude verklaarders die geleefd hebben vanaf de Middeleeuwen tot vorige eeuw zien hierin een collectieve beschrijving van anti-christelijke machten, die zich vooral manifesteerden in het Vaticaan met de Paus aan het hoofd van 'de kerk van Christus'. Dit wordt verder uitgewerkt in Openbaring 17 en hun val in hfd. 18.

Is er nu een treffender beschrijving van onze tijd waarin satanisme en alle soorten boze geesten zo krachtig werken? Johannes zegt dat *ze de vorsen gelijk zijn*. Er is een zinspel in hfd. 16 op de plagen in Egypte. De kikvorsen kropen letterlijk overal. De boze geesten kruipen figuurlijk ook overal.

De laatste strijd die gevoerd wordt, is beschreven in Openbaring 19 vanaf vers 11-21. Christus wordt vertoond als een Ruiters op een wit paard, Die oorlog voert in gerechtigheid. Zijn Naam is Getrouw en Waarachtig. Bovendien had Hij een Naam die niemand wist dan Hijzelf. Ook wordt Zijn Naam genoemd *het Woord Gods*. De eindfase van deze strijd wordt dus beslist door het *Woord van God* en niet door oorlogsmateriaal. Tientallen scenario's zijn beschreven over deze hoofdstukken. De verklaring ervan is zinnebeeldig en profetisch. En in feite zijn deze profetieën verzegeld tot de tijd van haar vervulling. Ieder van de uitleggers beroept zich op teksten en bijzondere voorvallen in de wereld en de kerken. Gods werk in de tijd, zowel die achter ons ligt als die toekomstig is, zal de beste uitlegger zijn.

Uitdrukkelijk wordt in deze passage geprofeteerd het gericht en oordeel over het

Antichristelijke beest en de valse profeet. De Antichrist schijnt hier een politieke macht te zijn. De valse profeet is dus ongetwijfeld een godsdienstige macht. Een aantal verklaarders zien het als een profetie over het einde van het mohammedanisme; dat is het godsdienstig en wereldlijk leerstelsel wat door Mohammed in het leven is geroepen, in het midden van de 7^e eeuw.

Openbaring 20 vers 1-3 beschrijft de allerlaatste fase in deze strijd, namelijk **de binding van de satan**. Vers 2: *En hij greep de draak, de oude slang, welke is de duivel (diabolos) en satanas en bond hem duizend jaren. En wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin en verzegelde die boven hem, opdat hij de volken niet meer zou verleiden; totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn. Daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden.* Zes keer komt in deze passage 1000 jaar voor. Zelfs met het aanwijzend lidwoordje *dé*.

Vervolgens staat er in vers 7 wanneer de 1000-jarige eindigt zijn, zal satan uit zijn gevangenschap losgelaten worden om opnieuw de hele wereld te verleiden.

Vers 10 beschrijft zijn einde. Satan en zijn helse verleiders werden geworpen in de poel van vuur en sulfer waar het beest en de valse profeet reeds zijn. En ze zullen gepijnigd worden dag en nacht in alle eeuwigheid.

Het is opmerkelijk dat er een verschil gemaakt wordt tussen het beest en de valse profeet die reeds 1000 jaar en langer tevoren waren veroordeeld en daarna pas volgt het oordeel over de draak. Na de 1000 jaar moet hij een korte tijd ontbonden worden, waarop het algemeen oordeel volgt. Zonder partijdigheid mogen we zeggen: Dit zijn de woorden van de Schrift, die niet gebroken kan worden. De engel zegt: *Deze zijn de waarachtige woorden Gods*. De meeste verklaarders verklaren dit tijdperk letterlijk. Een aantal leert: 't is nog toekomstig en anderen, 't is verleden tijd.

Veel verklaarders van alle tijden hebben in deze profetie en heerlijke staat van Christus kerk op aarde verklaard. Vooral in de tijd van de Reformatie en daarna was het bij veel schrijvers een geliefd onderwerp van preken en beschrijvingen.

In de 20e eeuw is daar een grote kentering ingekomen. Ja, het ging zo ver, dat men van kerkelijke zijde degenen die deze leer van Christus geloofden en verdedigden door woord en geschrift, werden genegeerd, of veracht en beschuldigd. Een heel duidelijk kenmerk dat de oude slang daarin zijn klauwen heeft. Niet zozeer omdat het hemzelf betreft, want satan weet dat zijn eeuwige pijniging toch zal doorgaan; en zijn vonnis is geveld. Maar satan wil niet dat deze leer geloofd wordt, opdat er niet vurig voor gebeden zou worden. Want het eenvoudig gebed *Uw koninkrijk kome*, heeft ook zo'n grote waarde juist voor dit tijdperk. En de duivel heeft een helse afkeer van geloofsverwachting en pleiten aan de genadetroon om de vervulling van Goddelijke profetie; welke het ook is. De profetie over de eerste opstanding hfd. 20, gaat samen met de bekering van het volk van Israël, zoals Paulus dat met nadruk bewijst uit de heilige Schriften in Romeinen 11.

Deze korte en onvolledige beschrijving kan genoeg zijn om het begin en het einde van satans werk door middel van de Antichristelijke machten op deze aarde aan te tonen.

Het 20^e hoofdstuk besluit met het einde van alle dingen. Het oordeel door Christus, de vrijspraak van al Gods kinderen, de eeuwige verdoemenis van alle goddelozen, en de vreselijkste pijniging in de hel bij alle duivelse geesten. En de eeuwige zaligheid van Gods kinderen.

Openbaring 22: *En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort, zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet. Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja, kom, Heere Jezus!*

Wilhelmus á Brakel.

De Redelijke Godsdienst. Hoofdstuk 9

Van de duivelen.

Duivelen zijn engelen die gezondigd hebben.

Paragraaf 14. God heeft alle engelen heilig geschapen, maar een grote menigte is van God afgevallen. 2 Petrus 2:4. *Indien God de engelen, die gezondigd hebben, niet gespaard heeft.* Judas 1:6. *De engelen, die hun beginsel niet bewaard hebben, maar hun eigen woonstede verlaten hebben.*

Engelen worden ze genoemd wegens hun natuur, welke zij door hun zonden wel verdorven, maar niet verloren hebben; soms zonder enige bijvoeging.

- Rom. 8:38, 39. Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch *engelen* ons zullen kunnen scheiden van de liefde Gods.
- Soms met omschrijving; 't zij van hun zonde, die gezondigd hebben, die hun beginsel niet behouden hebben, 't zij van hun hoofd, de overste van de duivelen, beelzeboul of Beëlzebul, Matth. 12:24. De *engel* des afgronds, Openb. 9:11. Dus worden ze genoemd *engelen* des duivels, Matth. 25:41; des draaks, Openb. 12:7; des satans, 2 Kor. 12:7.
- Wegens hun natuur worden ze ook genoemd *geesten*. Matth. 8:16. Zij hebben velen, van de duivel bezeten tot Hem gebracht, en Hij wierp de *boze geesten* uit met Zijn woord.
- Wegens hun gruwelijkheid worden ze genoemd: *onreine geesten*, Markus 3:11. Lukas 4:33. Er was een mens, hebbende *een geest eens onreinen duivels*.
- Wegens hun werk, 't welk zij in mensen uitvoeren, worden ze genoemd, stomme, dove geest, Markus 9:25; een geest van krankheid, Lukas 13:11; dat is stom, doof, ziek makende. Zij worden genoemd *geestelijke boosheden*. Eféze 6:12.
- In 't Hebreeuws wordt de duivel genoemd SAR, Satan, dat is: wederpartijder, tegenstrever, tegenstrijder; omdat hij zich tegen God, Christus, de gelovigen en al het goede aankant en die bestrijdt. 2 Kor. 12:7. *Mij is gegeven een engel des satans*. Openb. 12:9. *En de grote draak is geworpen, namelijk, de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas*.
- Daarom wordt hij in het Grieks genoemd: Antidikov, tegenpartij, 1 Petrus 5:8. In 't Grieks wordt hij ook genoemd Daimonin, Daimonion, demoon, duivel. Die woorden komen af van daioo, weten, omdat hij niets onbezocht laat, om te weten waar en op wat wijze hij het meest kwaad doen kan. Ook weet hij veel zaken, die voor de mensen verborgen zijn, welke hij door toelating Gods soms openbaart, en soms raadt hij er naar uit enige waarschijnlijkheid. Hij is arglistig in al zijn boos bedrijf. Eféze 6:11. *Opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel*. 2 Kor. 11:3. *Gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft*.
- Hij wordt ook genoemd: Diabolos, Duivel. 't Komt af van diaballein, lasteren. De Duivel is een lasteraar; hij lastert God, als hij vurige pijlen de gelovigen inwerpt, én hij klaagt de gelovigen aan bij God, Job 1:9, 11. Job 2:3. *Hoewel gij Mij tegen hem opgehitst hebt*.
- Daarom wordt hij genoemd: Kategoros, beschuldiger, verklager. Openb. 12:10.

De woorden satan, duivel, onreine geest, engelen, die gezondigd hebben, door zonde, ziekte, kwade humeuren, fantasie, inbeelding, boze mensen te willen vertalen en

daardoor te verstaan, is belachelijk. En Bijbel, én alle Hebreeuwse, Griekse en Latijnse schrijvers, én alle schrijvers in andere talen, spreken die tastbare dwaasheid tegen; als die woorden voorkomen, zo weten wij, dat die dingen daardoor niet verstaan worden, maar boze geestelijke zelfstandigheden. Zij worden tegen die dingen overgezet. Markus 3:15. *En om macht te hebben, de ziekten te genezen, en de duivelen uit te werpen.*

De duivelen wordt *kennis* én kennis van Christus, redeneren en spraak toegeschreven, gelijk in het vervolg overvloedig te zien is, 't welk van de andere dingen niet gezegd kan worden. Alleen noemt de Heere Jezus Petrus *een satan, tegenstander*, Matth. 16:23 omdat hij Hem tegenstond, en daarin het werk des satans deed. En Judas, de verrader, wordt *een diabolos*, duivel genoemd, Joh. 6:70 omdat de duivel in hem varen zou, en hij een werktuig van de duivel zou zijn.

Groot getal duivelen.

15. Dat er duivelen zijn, is zo openbaar bij Heidenen en Christenen, zo Godzaligen als goddelozen; en de Schrift spreekt zo dikwijls en zo duidelijk van hen, dat geen mens daaraan twijfelen kan, of hij moest tegen alle mensen en tegen Gods Woord met hardnekkigheid willen aangaan; en hij zou zich onwaardig maken, dat men hem enig woord zou antwoorden, of hem ter sprake staan.

Duivelen zijn er, en dat in een groot getal. De Schrift spreekt menigmaal van duivelen, soms wordt er bijgevoegd *vele*, Markus 1:34. Ook wel *zeven*, Markus 16:9. Ook wel *een legioen*, en dat in één mens, Markus 5:9, 15. Als men leest van duivel in 't enkelvoud, dit geschiedt, óf dat daar maar één tegenwoordig was, óf de soort wordt daardoor verstaan, gelijk men zegt: de mens leeft door gerecht en drank; óf daardoor wordt verstaan *de overste der duivelen*.

Al wat boven in 't algemeen van de engelen gezegd is, dat wordt meteen van de duivelen gezegd, omdat zij engelen zijn; te weten, dat ze zelfstandig zijn, dat ze verstand en kracht hebben, *en dat ze werken op lichamen en mensen*. Dat ze zelfstandigheden zijn, blijkt uit al die plaatsen, dewelke getuigen, dat ze spreken, Jezus kennen, verzoeken, mensen scheuren, slingeren, zwijnen doden, en dergelijke. Dat ze verstand hebben, blijkt onder andere uit Markus 1:34, *Hij liet de duivelen niet toe te spreken, omdat ze Hem kenden*. Hand. 19:15, *De boze geest antwoordende, zei: Jezus ken ik, en Paulus weet ik*. 2 Kor. 11:3, *Ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft*

Werken op lichamen.

16. Dat de duivelen op lichamen en op mensen werken kunnen, en werken, blijkt:

Bewijs 1.

1. Uit al die plaatsen, waaruit wij boven bewezen hebben, dat de engelen het doen; want zij zijn engelen; en behalve die, uit veel andere plaatsen, van welke wij alleen deze u voorstellen: Gen. 3:1, 6. *De slang zei tot de vrouw ... vs. 13, De slang heeft mij bedrogen*. Die hier 't werk doet, wordt genoemd slang; 't is bekend, dat een kruipend gedierte, 't welk de naam van slang draagt, geen verstand noch sprake had, zodat het dier het niet deed, maar dat is een middel geweest, 't welk een ander gebruikte. 't Staat ook vast, dat de heilige Eva aan geen ziekte, zwaarmoedigheid, ijdele inbeelding of enige zonde onderworpen was. Ook was het geen verbeelding als een wakende droom, maar een waarachtige geschiedenis. Ook kon Eva, wegens haar heiligheid, in verbeelding zich geen kwade gedachten van God ingeven, daartegen twisten en daarvan ten laatste overwonnen worden. Wie was het dan, die tegen Eva sprak? De

tekst zegt, dat het de slang was aan wie het zaad van de vrouw de kop vermorzelen zou, dat is degene, die de Heere Jezus Christus zou overwinnen, die nu was de duivel. Hebr. 2:14 *Opdat Hij (Christus) door de dood te niet doen zou degene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel.* De duivel dan sprak tot Eva, verleidde Eva.

Nog eens, 't was die welke nog leeft en de gemeente Gods bestrijdt. 2 Kor. 11:13. *Ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, also uw zinnen bedorven worden.* De Heere Jezus zegt duidelijk, dat het de duivel was. Joh. 8:44. *De duivel was een mensenmoorder van den beginne, en is in de waarheid niet staande gebleven.* De duivelen zijn in de waarheid geweest, hebben gezondigd, hun beginsel niet gehouden, deze is de mensenmoorder; deze wordt genoemd *de oude slang, duivel, satanas*, Openb. 12:9. Hieruit is het onweersprekelijk, dat de duivel Eva kende, met haar sprak en zó op een mens werken kan.

Bewijs 2.

Dit blijkt ook uit Job 1:12, *De Heere zei tot de Satan: Zie, al wat hij heeft, zij in uw hand ... En de satan ging uit van het aangezicht des HEEREN;* vs. 19, *En zie, een grote wind kwam van over de woestijn, en stiet aan de vier hoeken van het huis, en het viel op de jongelingen, dat ze stierven.* Job 2:7. Toen ging de Satan uit van het aangezicht des HEEREN en sloeg Job met boze zweren, van zijn voetzool af tot zijn schedel toe. Hier was de werker noch ziekte, noch kwaad humeur, noch zonde, noch mens, maar de satan. De satan of duivel, 't is één, deed de wind komen van over de woestijn, stiet daardoor het huis omver, doodde Jobs kinderen, en sloeg hem met boze zweren. Zo werkt dan de satan op de mens en op lichamen.

Bewijs 3.

Doet hierbij Matth. 4:1-11, *Toen werd Jezus van de Geest weggeleid in de woestijn, om verzocht te worden van de duivel,* enz. Al dit werk, dit redeneren, verzoeken, verweren, heerlijkheden te tonen, is geen verbeelding, maar een waarachtige geschiedenis. Die 't werk deed, was geen kwaad humeur, noch zonde, noch mens, al deze dingen, behalve, dat die niet duivel zijn of genoemd worden, zo hadden ze hier geen plaats. De Heere Jezus was heilig, daarom kon Hij Zichzelf niet verzoeken, noch al deze dingen Zich zo verbeelden, en tegen zijn eigen verbeelding redeneren, en die verzoeking overwinnen. God deed het ook niet, omdat God niemand verzoekt, Jak. 1:13. Maar de tekst zegt uitdrukkelijk, *dat het de duivel, de satan was.*

Zo werkt dan de duivel op mensen en op lichamen, ofschoon hij een geest is.

Bewijs 4.

Doet hierbij al de geschiedenissen van de duivelbezetenen, in de Evangeliën verhaald. Zij worden daar doorgaans genoemd: duivel, geest, boze geest, maar nooit: ziekte, zonde, dolheid, verbeelding, humeur. Zij worden gezegd *Jezus te kennen*, 't welk de discipelen van Christus bijna alleen, en dat nog donker, wisten. Zij vreesden gepijnigd te worden vóór de tijd. Zij baden, dat ze mochten in de zwijnen varen, en deden het op bekomen toestemming en doodden ze. Zij scheurden en slingerden de lichamen van de bezetenen; al deze dingen zijn bekende waarheden. En de uitwerpingen waren wonderen, waardoor Christus zijn Middelaarsambt bewees en vertoonde. *Een engel des satans sloeg Paulus met vuisten*, 2 Kor. 12:7. Heeft hij zelf geen vuisten, gelijk hij niet heeft, hij kan nochtans wel een lichaam gebruiken, als God het hem toelaat. Uit deze alle is het dan klaar genoeg, dat er duivelen zijn, en op de aardbodem zijn, en op mensen en op lichamen werken.

Bewijs 5.

De duivelen zijn nog gedurig bezig naast de mensen en bijzonder naast de Godzaligen, gelijk blijkt uit de vermaningen, om ons tegen de duivelen mannelijk te kwijten: Eféze

6:11. *Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel. 1 Petrus 5:8. Zijt nuchter en waakt; want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw.*

De wijzen van de bestrijdingen zijn velerlei, doch men kan ze tot deze drie hoofden brengen:

- (a) Soms werkt hij op de vijf zinnen des menschen, 't zij door die te belemmeren en ondertussen te werken op de verbeelding, waardoor de mens meent, dat hij waarlijk die dingen gezien heeft, 't zij, dat hij door lichamelijke verschijning door de mens gezien en gehoord wordt.
- (b) Soms werkt hij alleen op de verbeelding, 't zij dat de mens waakt of droomt, 't zij in 't licht, 't zij in 't donker.
- (c) Soms werkt hij door aanspraken op de ziel, 't welk dan klaarblijkelijk is, als hij onlichamelijke dingen en redeneringen aan de ziel voorstelt.

17. Zo hebben wij gezien, dat er duivelen zijn, op de wereld werken en met de mensen handelingen hebben. Als de duivelen hun boosheden door mensen, die zich daartoe aan de duivel overgeven, of anderszins gewillig zijn hem tot werktuigen te verstrekken, uitwerken, zo noemt men het **waarzeggerij en toverij**.

- Waarzeggerij is, wanneer de mens door hulp van de duivel, of tegenwoordige zaken bekendmaakt, die voor de mensen verborgen en bij de duivel bekend zijn, of toekomstige dingen voorzegt, die de duivel of uit de loop van de natuur kan afnemen of waarnaar hij gist, of die hem van God mochten bekendgemaakt zijn.
- Toverij is, als de mens door middel van de duivel vreemde dingen doet, die boven het bereik van mensenkrachten zijn; als in gedaante van verstorvenen te doen verschijnen en mensen naar het lichaam te plagen. Dat hij dit doen kan en doet, blijkt uit veel plaatsen van de Heilige Schrift. Zie onder andere deze: Lev. 20:6, *Wanneer er een ziel is, die zich tot de waarzeggers en tot de duivelskunstenaars gekeerd zal hebben; vs. 27, Als nu een man of vrouw in zich een waarzeggende geest zal hebben, of een duivelskunstenaar zal zijn, zij zullen zeker gedood worden.* Exod. 7:11. *De Egyptische tovenaars deden ook also met hun bezweringen.* Exod. 22:18. *De tovenaars zult gij niet laten leven. De tovenaars te Endor deed de gedaante van Samuël tevoorschijn komen en voorzei Saul zijn dood,* 1 Sam. 28:9-19. Dus lezen wij van *Simon de tovenaar*, Hand. 8:9. En van *Elimas de tovenaar*, Hand. 13:6-8.

Wij willen ons niet inlaten in de wijze hoe de duivel dat doet, en hoe de mensen dat doen door de duivel; wij weten uit Gods Woord dat er tovenaars zijn, en dat ze vreemde dingen gedaan hebben, en de ondervinding, van de zotte leermeesteres, bevestigt het genoegzaam. Dat is ons genoeg, hoewel wij toestaan, dat zeer veel van die verhaaltjes en vertellingen enkel fabelen en versieringen zijn.

Nuttigheid

18. 't Is niet genoeg al deze dingen te weten; maar wij hebben ze daarom te breder vermeld, opdat ze ons tot nuttigheid mochten zijn. De duivel is een vorst der duisternis, en wil doorgaans onbekend en verborgen zijn, want dan kan hij het meeste kwaad doen. Zij doen hem een goede dienst, die hem helpen verbergen. In deze leer steekt nuttigheid, en voor onbekeerden en bekeerden, want hij werkt op beiden.

Waarschuwing.

Ik spreek dan eerst aan alle onbekeerden, en zeg u dat gij, zo lang als u onbekeerd blijft, onder het geweld van de duivel zijt. *Gij hebt de duivel tot een vader.* Joh. 8:44. *Gij zijt uit de vader de duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen.* De duivel is heer en meester over u en hij werkt in u. Efése 2:2 ... *die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid.* Gij ligt onder zijn banden gevangen. 2 Tim. 2:26. En zij wederom ontwaken mochten uit de strik van de duivel, onder welke zij gevangen waren tot zijn

wil.

Hij vervoert u dikwijls tot daden, die gij nooit gedacht had te zullen bedrijven. Gelijk hij Judas vervoerde tot verraderij van de Heere Jezus, en daarna tot de strop. De duivel houdt u menigmaal uit de kerk, bijzonder als hij weet, dat er wat gepredikt zal worden, dat een bekwaam middel kon zijn tot uw bekering. Onder de prediking zoekt hij u af te leiden met andere gedachten, en stelt u zulke zaken voor, waartoe hij weet, dat gij lust hebt, om u te gemakkelijker op die zaken te doen denken. Hoort u iets dat u treft, hij zoekt op alle wijze u dat te ontnemen, Matth. 13:19. De duivel belet u de kracht van het Evangelie te verstaan. 2 Kor. 4:3, 4. Doch indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen, die verloren gaan; in dewelke de god van deze eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk van de ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie. Niet dat u dit onschuldig maakt, want gij zijt ook zelf blind, en boos genoeg daartoe, en 't is met uw wil; maar de duivel geeft dikwijls aanleiding daartoe, en port aan, en gij gehoorzaamt hem gewillig.

Bedenkt dan dit eens met bedaardheid, en past het u eens toe: ik ben een slaaf van de duivel, hij is mijn heer en meester, hij beheerst mij, stelt mij in zijn werk te werk, en hij zal mij eerlang als een prooi naar de hel voeren, om daar eeuwig gepijnigd te worden. Wat is dat een schrikkelijke staat onder zo'n gruwelijke tiran, een doodsvijand van God, van Christus, en ook van uzelf te zijn, die uit bittere haat uw ziel vermoordt, en u voor eeuwig afscheidt van God, en de gezegende Christus! Ach, erbarmt u over uw ziel, wordt toch eens wakker, haat de duivel en zijn werk, vliedt van hem, gaat uit zijn rijk, en begeeft u onder de zoete, zachte, liefelijke en ter eeuwige zaligheid leidende regering van de Heere Jezus Christus. Och, dat u naar mij hoorde! De Heere redde u!

Vermaning.

Volgens de aankondiging Gods: Gen. 3:15 *Ik zal vijandschap zetten tussen u en deze vrouw, en tussen uw zaad, en haar zaad*, is er een bijzondere haat tussen de duivel en de gelovigen, de leden van de Heere Jezus Christus. De haat aan de zijde van de duivel is zo bitter en zo boos, als hij kan; 't hapert hem maar aan macht, om zijn boosheid uit te voeren, 't wordt hem telkens van God verhinderd, de bedachte voornemens in 't werk te stellen.

Ik wenste, dat ik de haat van de gelovigen tegen de duivel levendiger en scherper mocht maken, opdat ze zorgvuldiger mochten zijn, om door zijn listige omleidingen niet bedrogen te worden, of elders in hem te wille te zijn, om alzo uit bittere haat en afkeer van de boze vijand van onze lieve Heere Jezus moedig te zijn en te strijden tegen zijn aanvallen. 1 Petrus 5:9, *Denwelken wederstaat, vast zijnde in het geloof.*

DEEL 2

Hoofdstuk 52

Van de Aanvechting des Satans.

I. De duivel is een mensenmoorder van de beginne, God heeft vijandschap gezet tussen de gelovigen en de duivel, die gaat om hen als een briesende leeuw, en gebruikt allerlei list en geweld om hen te kwetsen, en, was het mogelijk, te doden. Hiervan zullen wij nu spreken.

II. Dat de duivel de gelovigen bestrijdt, is onweersprekelijk uit het Woord van God. Zie

- (a) het bevel Gods: Gen. 3:15. *Ik zal vijandschap zetten tussen u (slang) en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad.*
- (b) De benaming, die hem deze aangaande gegeven wordt als *de vijand*, Matth. 13:39. *De verzoeker*, Matth. 4:3. *De boze*, Matth. 6:16. *De tegenpartij*, 1 Petrus 5:8.
- (c) De verklaring van zijn werk om te gaan om de gelovigen als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden, 1 Petrus 5:8. Listen in 't werk te stellen, Eféze 6:11. Met vuisten te slaan, 2 Kor. 12:7. Vurige pijlen te schieten, Eféze 6:16. Bedriegen, 2 Kor. 11:3.
- (d) De opwekkingen om ons tegen hem te wapenen, en hem te weerstaan: Eféze 6:11. *Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels.* 1 Petrus 5:8. *Zijt nuchteren, en waakt, want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw.* Jak 4:7 *Wederstaat de duivel, en hij zal van u vluchten.*

III. Dit is u bekend, en zet er u toe, dat de duivel van die tijd af, dat u gedachten kreeg tot bekering, en dat ge u maar van verre naar Jezus toewendt, als verwoed, al zijn listen en boosheden inspant om u te verhinderen, en indien hij dat niet doen kan, te kwellen en te kwetsen, opdat u noch heilig, noch vrolijk mocht leven. Welaan dan, u aan uw zijde spant ook alle krachten in, grijpt uw sterkte aan, en weerstaat hem in gemoedigheid.

't Is nodig dat u zijn listen en werkingen kent, om te minder beledigd te worden, en te moediger te strijden; daarom zullen wij u enige algemene hier voorstellen. Hij komt doorgaans voor onder drieërlei gedaante, namelijk als een engel des lichts, of als een duivel, of verborgen alsof wij het zelf waren. Onder de laatste gedaante is hij de aller-schadelijkste.

Als een engel des lichts op verscheiden manieren.

IV. Dat hij als een engel des lichts ons wel aankomt, leert de apostel: 2 Kor. 11:14, *De satan zelf verandert zich in een engel des lichts.* Niet in waarheid, maar in schijn, ten opzichte van zijn werkingen; want hij komt de Godzaligen menigmaal voor onder een schone schijn van Godzaligheid.

- (a) Soms stelt hij goede zaken voor, of een zoete schriftuurplaats, of enige vorige zoete ondervindingen en beweging, en zal zoeken u daarop te doen malen. Maar 't is met een boos oogmerk, hij doet het ontijdig, als men in een bijzondere zaak uitnemende bezig is, of als hij weet dat er wat gepredikt zal worden, dat hun zeer nuttig zou zijn, en dat om de ernst te breken in het werk, dat op die tijd te doen was, te doen staken, en het te prediken woord ongemerkt te doen voorbijgaan, en als men dan zo afgeleid is, zo mist men 't een en het ander, en men is leeg.

- (b) Hij mag wel lijden dat iemand, die hij anders niet kan aftrekken, zeer gezet is op deugdzaamheid; ja hij zal iemand wel daartoe aanporren, (hoewel de liefde tot heiligheid uit het hart van een Godzalige zelf voortkomt) maar 't is hem te doen om hem aan te porren, dat hij niet onderworpen zal willen zijn in de bedeling van God, dat hij gedurig sta naar nog al grotere en hogere dingen, om hem verdrietig, moedeloos en ongelovig te maken, of om hem tot hoogheid van het hart te brengen.
- (c) Hij zal iemand ook wel aanzetten tot deugdzaamheid, ja wel tot de aller-nauwste letting op zijn gedachten, woorden en daden. Maar 't is hem te doen om iemand te vervoeren tot dingen, die buiten zijn beroep of staat zijn, ja wel onder een schone schijn tot dingen, die tegen het gebod Gods zijn, en tot geestdrijverij; en te menen, dat het al van God is wat in de geest opkomt, en waartoe zal hij dan een mens niet vervoeren? Of ook, om hem tot een nauwgezet geweten te brengen, zodat de mens overal zich stoot, en in vele benauwdheid des geestes wandelt, of ook hem, door het doen zien, hoe ver hij te kort komt, zijn staat te doen verwerpen, onder voorwendsel, dat zo'n leven met genade niet bestaan kan.
- (d) Hij zal ook iemand wel aanzetten tot deugdzaamheid; maar 't is hem te doen om hem genoeg in zijn werk te geven, en hem alzo van Christus, en van het zoeken of oefenen van de rechtvaardigmaking af te houden, en hem zo zoetes van zijn troost en zuivere heiligmaking, die uit de rechtvaardigmaking vloeit, te beroven, of ook indien iemand niet wedergeboren is, uit de hemel te houden. Deze dingen moet een ieder in 't oog houden om van de duivel niet bedrogen te worden.

Als een duivel.

V. Soms komt de duivel als een duivel, om te verschrikken. Dit geschiedt:

- (a) door lichamelijke verschijningen, aangrijpen, geluiden of andere manieren, hoewel het zeldzamer gebeurt, en doorgaans meer op de verbeelding geschiedt, die sommigen niet weten te onderscheiden van de waarheid.
- (b) Als hij iemand aanpoort om zich aan hem over te geven of diergelijke; hoe ver hij hiertoe vervoert, weten zij, die het ondervonden hebben.
- (c) Ook als hij iemand dreigt te doden of ander leed te doen, waardoor de aangevochtene in veel vrees leeft. Dus kwelt hij als een duivel; doch als hij hierbij geen andere heimelijke werkingen uitvoeren kan, zo schaadt hij minst, hoewel hij veel goed belet.

Verborgen alsof het de mens zelf was.

VI. Meestendeels verbergt zich de duivel, en zoekt de mens wijs te maken, dat hij geen hand daarin heeft, maar dat de mens het zelf is, en dat zulke dingen uit zijn eigen hart voortkomen. Hiermee heeft hij voor, of het goede te verhinderen en te bederven, of tot zonden te brengen, of de ziel in een verbijsterde staat te brengen. Om het goede te verhinderen of te bederven, gebruikt hij vele listige omleidingen, en valt aan of op het geloof, of op het gebed, of op het gehoor, of op de heiligmaking.

Om het goede te verhinderen.

VII. 1. Hij weet, dat het geloof de springader van het geestelijke leven is, daarom zoekt hij dat in al deszelfs daden te verdonkeren.

Hij bestrijdt het geloof.

(a) Hij werpt schielijke invallen in zonder reden; namelijk: Is 't allemaal al waarheid? Is 't niet allemaal een inbeelding? En port daarbij gedurig aan, dat men daarop met zijn gedachten male, en dat men het moet onderzoeken; indien men daarnaar begint te luisteren, zo krijgt hij vat, en begint redenen voort te brengen, en wil dat men die beantwoorden zal. En krijgt hij u zo ver dat u met uw verstand begint te werken, zo gaat hij al voort met redetwisten, en brengt telkens nieuwe bewijsgronden voort, en het verstand te kort schietende, zo gaat hij al verder om van vliegende atheïstische gedachten, u tot gezette atheïsterij of ongodisterij te brengen, en dan zijt u jammerlijk in 't net, en u raakt buiten staat om troost of vrede te hebben, of iets met gemoedigheid te doen; daarom wacht u acht te geven op de eerste vliegende inwerpingen, maar laat ze voorbij vliegen, en ga u voort, en op het Woord aan.

(b) Soms schiet bij onverwacht in: bent u al een kind Gods? Is 't al waarheid? Hebt ge u niet bedrogen? Kom, beproef u eens, goed werk mag wel getoetst worden. Dit doet hij op zulke tijden, als men zoetelijk door het geloof leeft, en levendig is in de oefening van deszelfs uitgaande daden, en in de omgang met God; of op zulke tijden, als men minst bekwaam is van zichzelf te oordelen. Indien men luistert, zo krijgt het geloof ten eerste een stuit, en men wordt verhinderd in die goede gestalte voort te gaan; en komende tot beproeving of het fundament al wel gelegd is, zo doet hij zijn best om het goede te verduisteren, en de verdorvenheden op het klaarste voor te stellen, ingevende, zo en zo zijn de Godzaligen; maar hoe ver zijt u van zo'n leven! En daarom u hebt uzelf bedrogen, 't is maar uw verlicht verstand, 't is maar hersenwerk, u bent een tijdgelovige, een geveinsde. En dus zult u aan het wankelen raken. Daarom luister niet naar die inschietingen, gaat u maar voort in die uitgaande daden van het geloof, dat kan niet bedriegen; want als ge u bedrogen had, zo moest u het daar toch beginnen. Het beproeven is 't veiligst, als men in het gebed worstelt en met de Heere in samenspraak en onderhandeling is.

(c) Soms stelt hij het lichamelijke kruis wel zwaarder voor dan het is, en meteen, dat er geen uitkomst zal zijn; maar dat het hoe langer hoe zwaarder zal worden en ook het komt u niet over in Gods gunst, maar in zijn toorn, 't is om uw zonden, 't is maar een begin van de eeuwige verdoemenis en dat weet hij zet op zet als met gezag en overheersing in te drukken. Indien u hiernaar luistert, zo krijgt zijn inwerping kracht en het geloof begint te bezwijken en u zult lichtelijk moedeloos worden en het kruis zal u neerdrukken; daarom sla af zulke inwerpingen, neem maar uw kruis op en volg Jezus na en houd u aan de belofte van ondersteuning en van een goede uitkomst.

Het gebed.

VIII. 2. Omdat de duivel weet wat kracht, troost en nuttigheid in het gebed is, zo is hij met al zijn macht en listigheid doende om u van het gebed af te houden of u daarin te ontroeren.

(a) Hij geeft zoveel ander werk als hij kan, hij leidt de gedachten af op dit of op dat, hij zoekt uitstel dan en dan, maar dat eerst, en dus zoekt hij de mens te doen omlopen van 't een op het ander en zo men volgt, zo verliest men de begeerten en de levendigheid om tot het gebed te komen. Als u dit ontmoet, pas dan op en weet, dat uw doodsvijand, de duivel, naast u bezig is en zijt u te ernstiger om door alle hinderingen door te breken, en denk, hier heb ik nu te strijden, hierin wil ik een overwinning over hem behalen.

(b) Soms stelt hij 't gebed voor als zo'n zwaar werk, dat het niet te doen is, dat u geheel onbekwaam daartoe zijt, dat u tegenwoordig in al te zondige staat zijt, dat u nog wat wachten moet, totdat u wat meer bekwaamheid hebt. Als u hierdoor tegen het gebed begint aan te zien, zo krijgt hij voordeel op u.

Daarom ga u voort, laat u niet hinderen, begin maar zo onbekwaam als u bent en zie na het gebed, of het zwaar was of niet, of u onbekwaam bent of niet, en u zult er dan anders van oordelen.

(c) Soms stelt hij met een diepe indruk voor de krachteloosheid en vruchteloosheid van het gebed. Hij werpt in: u bidt niet in het geloof, u hebt geen klare indruk van God; maar u bidt een onbekende God aan. U hebt geen recht gezicht van u zelf, u ziet uw zondigheid en onwaardigheid niet, en u bent zo nederig en verbrijzeld niet als een bidder moet zijn; u hebt geen ernst tot de zaken, die u begeert, of immers zulke heilige oogmerken niet als tot het gebed vereist worden, daarom schei er uit, 't is toch Gode niet aangenaam; u zult ook de zaak niet hebben. God verhoort zulke gebeden niet; hebt u niet lang genoeg ondervonden, dat al uw bidden tevergeefs is, wat hebt u ooit op uw bidden verkregen? Dus krenkt hij het geloof in het bidden en vermindert de ernst en het aanhouden, indien u enigszins op zulke inwerpingen acht geeft. Daarom ken zijn listen en dring te ernstiger daardoor heen, houd u op met de beloften Gods en denk altijd, dat God niet om de waardigheid des gebeds, maar op het gebed, als een van Hem verordineerd middel, hoort en op zijn tijd, wijze en mate geeft, en dat u het wel ondervonden hebt.

(d) Soms is de duivel bezig om vele andere gedachten als stof in te werpen, terwijl men in het gebed bezig is. Ook zoekt hij onze ziel in een haastende en jagende gestalte te brengen, alsof er wat te doen was, dat niet wachten kon, hij verwakkert de lust tot het werk, dat men onderhanden heeft, of brengt bekommernis op 't hart en brengt schielijk zaken voor, daar men in lange tijd niet op dacht.

Ken ook deze list en sla ze af als niet achtende.

De openbare godsdienst.

IX. 3. Omdat de duivel weet, dat de Heere gewoon is zegen over de vergaderingen van de gelovigen, de bediening des Woords en het gebruik van het Heilig Avondmaal te geven, zo gaat hij al mede ter kerk en tracht zijn praktijken ook daarnevens u in het werk te stellen: dan met u verhinderingen voor te werpen om niet te komen; dan met allerlei gedachten u in te blazen, dan, zo 't hem toegelaten wordt, met een slaapdamp uw hersenen te benevelen, dan met duizend andere dingen om u het Woord, of te ontnemen of krachteloos te maken.

Stel u dit voor, ken zijn listen, wees op uw hoede en wees hem uit haat en vijandschap in geen ding te wille. Bedenk, u hebt dan te strijden en een overwinning te bevechten.

De heiligmaking.

X. 4. Omdat de duivel weet, dat de heiligmaking zo beminlijk voor u en zo bijzonder tot eer van God en stichting van uw naaste is, zo legt hij overal lagen om u daarvan af te houden. Dan is 't, zijt eerst bij u zelf heilig; dan, dat is uw plicht niet, en bijzonder weet hij levendig voor te stellen en te vergroten de bijoogmerken, die hij weet, dat toch in 't hart van de onvolmaakte mens zijn en lichtelijk bij de beste daden bij komen, ja al is 't, dat men al vrij daarvan voor die tijd is, zo blaast hij in, zie daar

dat is uw oogmerk. Zingt men, bidt men of voor in een vergadering, of bidt men met anderen, laat men een traan onder de predikatie, geeft men een aalmoes, bestraft, vermaant men anderen, 't is terstond: dat doet u om van mensen gezien te worden. Dus of verhindert hij u om voort te varen, of hij beneemt u de verkwikking, die u daar anders uit hebben zou. Daarom ken zijn boosheid, acht niet op zijn ingevingen ga maar voort en doe de deugd met gebrek, zo goed als u kunt, en de Heere zal u daarin sterker maken.

Is werkzaam om tot zonden te brengen op velerlei wijzen.

XI. De duivel is niet tevreden met u in het goede te verhinderen, en het te verderven, maar hij tracht u tot allerlei zonden te brengen. Dan port hij David aan tot hoogmoedigheid, om het volk te tellen; dan doet hij een schone Bathseba voorkomen, om tot onkuisheid te verlokken; dan geeft hij gelegenheid tot nijdigheid, dan tot achterklap, dan tot een leugen, dan tot overdaad, dan tot een andere zonde; 't scheelt hem niet, als hij u maar kan doen vallen, hij legt van verre op u toe, en gebruikt duizend middelen en listen.

(a) Hij begint dikwijls van verre, verbergt het einde en zijn doel. Hij komt met een schone schijn van uitspanning, en zo zoekt hij u tot ledigheid te brengen, een bekwaam voorwerp voor hem. Hij komt onder een schijn van eerlijk vermaak, en zo zoekt hij u uitgelaten te maken. Hij stelt dan dit, dan dat voor, en is gelijk de kramers: *wil je dat?* Van 't een op het ander, of er iets was, daar u lust toe krijgen mocht.

(b) Hij begint met kleine dingen, die in 't eerst als geen zonde voorkomen, en verbergt de zondigheid; de ziel zich in die kleine zonde toegevende, zo raakt ze van haar tederheid en van de tedere vreze Gods af, en zo gaat hij al voort van kleine of middelmatige, tot het malen op ijdelheden, en tracht die dingen zoet voor te stellen, en dus krijgt de ziel een kwade gestalte.

Daarom pas op, geef u nergens toe, hoe klein de zonde ook schijnt.

(c) Dan port hij aan tot grote zonden, en bijzonder tot die, waartoe uw natuur meest genegen is; 't is waar, hij kent het hart niet, maar hij heeft wel opgemerkt, wat zonde u meest bedrijft, en tot wat zonde hij u voor dezen 't gemakkelijkst kon brengen, hij hoort ook de belijdenis uwer zonden, en let op alle omstandigheden, en zo besluit hij daaruit uw verborgen en aanliggende zonden, daar schiet hij dan op toe, en kan soms die zonde zo schielijk, en in zulke beminnelijkheid voor het vlees voorstellen, dat het terstond als buspoeder in de brand vliegt, en die zonde, welke men meende al in zijn macht te hebben, die wordt schielijk wederom levendig, en dan drijft hij de ziel als een tol om, en daar komt wel volharding bij. Daarom, wees op uw hoede!

(d) Als u dan te laat ziet, waar u geweest zijt, en weer wilt komen tot de Heere, uw rust, en tot de vorige tederheid en volkomenheid van het hart, dan keert hij het blaadje om, om u tot andere inwendige zonden te brengen, tot ongeduld, verdrietigheid, ongelovigheid en wanhoop. Daarom sta vast.

U zult misschien denken, *dit zijn mijn zonden, zij komen uit mijn eigen hart voort.*

Ik antwoord: Sommigen geven de duivel al te veel schuld, om zich te verontschuldigen, anderen geven hem al te weinig schuld. Ik zeg: ja uw eigen hart is boos genoeg om alle deze dingen voort te brengen. Houdt dit voor enige gewisse waarheid, dat al waar uw eigen wil en genegenheid is, om op zo een zaak te peinzen of uit te werken, dat dit uw eigen zonde is, en op uw rekening staat.

Maar 't is ook waar, en men heeft zich klaar en gedurig voor te stellen,

1. Dat de duivel overal zijn hand zoekt in te krijgen, en op zijn luimen ligt om u een voordeel af te zien, en u tot enige zonden, onder wat schijn het ook zij, op te ruïen of voort te stuwen.
2. U mag wel denken, dat de duivel aanleider is:
 - (a) als de bovengezegde zaken schielijk invallen, en dat met een ongewone helderheid, voordeligheid en vertoning van zoetigheid en gemakelijkheid. (Ik zeg vertoning; want tot de wil kan hij niet komen, en kan de zoetigheid niet geven.)
 - (b) Als daar schielijke beweegreden bij komen, die zelfs tegen oordeel en wil strijden.
 - (c) Als daarbij komt een gezaghebbende en als heersende inprenting, om door die heersende bevelen de wil te overvallen.
 - (d) Of als daarbij komt een jaging, een schudding van het hart, een buitengewone onbedaardheid en voortdrijvende drift. Als iets zondigs door doen of laten u zo voorkomt, zo kent de klauw van de duivel, dat hij verzoeker en aanleider is, en zo dezelve enige ingang maken en kleven, weet dan, dat hij er dan zelf ook bijkomt. Zo hebt u dan de duivel te kennen als aanleider, en u als volger.
Ziet toe, haat de duivel te zeer, dan dat u hem te spraak zou staan, om naar hem te luisteren, en hem te gehoorzamen.

Om te kwellen, met inwerpingen op verscheiden manieren.

XII. Er zijn ook andere bestrijdingen, in welke hij alleen de oorzaak is, en die de kinderen van God alleen tot kwellingen dienen, aan welke zonden de kinderen van God geen deel hebben, tenzij zij daardoor zich buiten staat laten brengen, om God in geloof, hoop en liefde te dienen. Die wangelste alleen is hun zonde, zij moesten sterker zijn, dan dat zij door zijn schuddingen zondig ontroerd zouden worden. Maar de inwerpingen zelf zijn niet uwe, maar van de duivel zonde; hoewel, (merk hierop) hij u gedurig wil wijs maken, dat het uw eigen zonde is; indien u dat begint te geloven, zo zullen zijn inwerpingen u treffen en tot bedroefde gestalten brengen; maar zo u van de duivel praat kent als zijn spraak, zult u ze gemakkelijker afslaan, en te minder ontroerd worden.

Deze bestrijdingen geschieden op zo velerlei wijze en naast zo vele zaken, dat het niet wel mogelijk is, die alle op te halen, ook wil ik ze alle niet voorstellen, en wenste geheel te zwijgen; maar tot ontdekking van zijn boosheid, en opdat de kinderen van God gewapend mogen zijn tegen de wijsmaking: *u bent het zelf, het komt uit uw hart voort*, zal ik alleen enige dingen in 't gemeen hier voorstellen.

- (a) Sommige inwerpingen schijnen geheel kinderlijk en belachelijk; maar daar steken diepten in en hebben doorgaans een smartelijk gevolg. Als bijvoorbeeld: zegt nu dit, zegt nu dat. 't Gaat daarna wat verder, en daar komt bij: zo u 't niet zegt, zo u dat niet aanraakt, zo zijt u verdoemd, zo u 't doet, zo is 't wel. 't Gaat verder, als hij heersende beveelt, dat men dit of dat zal toestemmen, en zoekt u dan te schudden, en u wijs te maken, dat men het toegestemd heeft. Dus eindigt dat kinderlijke in een grote ontsteltenis. (b) Soms schiet hij schielijk een Schriftuurplaats in, die zwaar is om te verstaan, en die dringt hij aan om Gode enige ongerijmdheid toe te schrijven, of uw staat omver te werpen, en port aan dat te beantwoorden, en zo de mens de waarheid, God en zijn staat begint te verdedigen, zo krijgt hij meer vat, want hij is te loze verleider; daarom moet men niet antwoorden, het gaat ook hoe het gaat, maar het voorbij laten waaien. (c) Soms leidt hij de mens tot de eeuwige verkiezing, en tot de roeping en bekering van de ene mens boven de andere, en tot verdoemenis van zo vele mensen, en dat om God te beschuldigen; zo de mens hierop begint te malen, en wil God verdedigen, zo is hij in de strik; daarom slaat af, antwoordt niet; want u zult daardoor in groter ontroering geraken. Des Heeren wil is heilig.

- (b) Soms neemt hij gelegenheid van lichamelijk of geestelijk kruis, om God te beschuldigen over zijn handelingen, en om allerlei dingen in te blazen, die de ziel onvergelykbaar zwaarder vallen dan het kruis; maar hoedt u op die inblazingen te letten, laat ze voorbij vliegen, houdt u vast dat God souverein is, en dat Hij alles doet, dat Hem behaagt, en aan de mens geen reden van zijn doen geven wil.
- (c) Soms weet hij iemand, die hij enige tijd in de zeef gehad heeft, zo om te voeren, dat de mens, als hij zich tot de Heere begeven wil, of begint te bidden, door de verduistering van de gedachten, en zijn wonderlijke werking op de verbeelding, schijnt van God af tot een ander voorwerp gekeerd te zijn, en alsof hij niet God, maar dat aanbad, dat een grote verhindering van het gebed is.
- (d) Soms speelt hij de profeet, en blaast in, dat en dat zal u overkomen, zo zult u nog worden, tot die en die daden zult u nog komen, hij schiet het niet alleen in, maar hij dringt het aan, 't zal zeker zo komen, en dat al weer en weer, zodat dat profeteren geen einde heeft. Hij begint soms enige tijd tevoren in de droom zulke dingen te vertonen, en wilde die droom gaarne voor een goddelijke doen doorgaan, om daarna meerder vat daarop te hebben; hij brengt die droom daarna wederom te pas, en drukt de verbeeldingen van die zaken met vele ontroeringen in, en krenkt alzo lichaam en ziel door de vrees van de voorspelde toekomstige zaken.
- (e) Soms komt hij met vurige pijlen en kwade gedachten van God, en dat met zulke kracht en zulke gedurigheid, dat de ziel dag noch nacht rust heeft. De arme ziel wordt tot ter dood toe verwond, zij kan 't niet verdragen, en kan die gedachten ook niet afweren, zij komen telkens sterker en sterker, en de inbeelding alsof 't haar eigen gedachten waren, verzwaart de ellende.

Waarom te onderkennen.

XIII. In deze en diergelijke bestrijdingen verbergt zich de duivel, al zijn werk en list is aan te dringen, dat hij het niet is, die zulke gedachten ingeeft, maar dat ze uit het hart van de aangevochtenen zelf voortkomen, en dat zulke zonden met genade niet bestaan kunnen, en dat ze daarom eeuwig verdoemd moeten worden. En wanneer zou er een einde aan deze bestrijdingen zijn, indien de Heere op zijn tijd niet voorkwam en de satan schold? Maar men zal mij vragen, is het de mens zelf niet, mij dunkt dat ze zeker uit mijn eigen hart voortkomen, dat ik dat wist, dat het maar de zonden en zijn inblazingen van de duivel waren, ik was half gered, kan men het weten? En zo ja, waaruit zal men dat kennen?

Antwoord.

1. Dat alle zondige wangestalten van ongelovigheid, moedeloosheid, verdrietigheid, wanhoop, des mensen eigen zonden zijn, hoewel soms veroorzaakt door de bestrijdingen van de satan. Het begin kwam niet van de mens, maar van de duivel. u hebt hem te veel plaats gegeven, u bent er te veel ontroerd door geworden, u moest het zoveel niet geacht hebben.
2. Neemt het zo eens, al het bovengestelde kwam uit uw hart voort, wat dan? Onvergeeflijk? Neen; Christus staat gereed om alle ten uiterste bezwaarden met de zonde, ook de grootste van de zondaren, ook godlasteraars, 1 Tim.1:13, aan te nemen.
Zegt gij, 't is zonde tegen de Heilige Geest, en die is onvergeeflijk.
Antwoord 't Is geen zonde tegen de Heilige Geest, over die zonde is geen berouw; maar 't berouwt u, u gaat er onder gedrukt, u bidt.
3. Weet, dat deze en diergelijke ontmoetingen het lot zijn van veruit de meesten van de kinderen van God; wat wonder is het dan, dat het ook u te beurt valt?
U zult zeggen, mijn gestalte is nog geheel anders, ik heb ze in de bovenverhaalde niet gevonden, noch ooit van diergelijke gestalte gehoord of gelezen.

Antwoord. U weet misschien wat anderen ontmoet, en daarom kunt u niet zeggen, anderen ontmoet dat niet; indien u de bovengestelde gevallen met bedaardheid inziet, ik geloof dat u er de uwe in vinden zult; ik heb die niet duidelijker en breder willen voorstellen, die ze ondervindt, zal uit de bedekte voorstellingen zichzelf wel kunnen beschouwen.

4. Dat de bovengestelde inwerpingen niet uwe, maar de zonden van de duivel zijn, is te kennen:
 - (a) Als ze schielijk, onverwacht, als een bliksem invallen, zelfs als men bezig is in goed en heilig werk; want al wat uit ons eigen hart voortkomt, komt langzamerhand met redeneren voort, en doorgaans bij enige gelegenheid.
 - (b) Als ze met geweld ingedrongen worden, en dat tegen wil en dank, en dat telkens, zodat men zich niet verbergen kan, de ziel slaat af, wil er niet om denken, geeft de minste toestemming niet. Maar 't komt evenwel al weer en weer, zodat men zien kan, dat men alleen lijdende is, gelijk als iemand, die geslagen wordt, en dat die pijlen van buiten ingeschoten worden. Gebruik dan uw verstand en oordeel.
 - (c) Als zij met verschrikkingen komen, zodat de ziel terstond buiten bedaardheid, in vele ontroeringen komt en buiten staat om verstandig te redeneren. Recht tegenovergesteld is het, als de zonden uit des mensen eigen hart voortkomen.
 - (d) Als de ingeworpen zaken zijn onnatuurlijk, voor welke de natuur zelfs schrikt; indien men dit zo bevindt, zo mag en moet men het voor zeker houden, dat het onze zonden niet zijn, maar van de duivel; daarom moet men zich daarover zo niet ontstellen, maar met verachting de duivel weerstaan.
5. Daar zal in sommigen nog deze gedachte oprijzen: het gebeurt mij wel, dat ik waarlijk gevoelen kan, dat zij mij niet van buiten aankomen, maar dat het mijn eigen gedachten zijn.

Antwoord.

- a. Dikwijls is de mens onkundig van de werking van de ziel, daarom kan hij ze niet onderscheiden, wat door de verbeelding of inblazing des satans, of van hem zelf voortkomt; men meent omdat men die dingen verstaat, dat zij daarom uit de ziel zelf voortkomen; als een ander mens schrikkelijke dingen spreekt, zo verstaat u ze ook, en u schrikt en u weet, dat het uw zonden niet is, maar diens, die ze spreekt. Zo is 't hier ook.
- b. Ook moet men weten dat als de duivel al van u verdreven is, dat men door die voorledene indruk een schrikkende gestalte nog wel enige tijd behoudt, en ook dat ons geheugen nog die dingen niet vergeten heeft, zodat het maar een enkele herinnering is. Nu, die schrikkende gestalte, de herinnering is de zonde niet; ja de schrikkende gestalte toont zelfs uw liefde tot God, van welke u geen ongerijmdheden horen noch denken wilt.

Hoe zich in deze strijd te gedragen.

XIV. 't Is niet genoeg te weten, dat die vurige pijlen van de duivel geschoten worden, want men is daarom van die niet verlost; maar de Heere wil, dat wij tegen de duivel strijden zullen en Hij wil door de strijd de overwinning geven. Zegt gij, wat zal ik doen.

1. Het beste werk in deze is niet achten, afslaan, niet antwoorden, het voorbij laten vliegen en het zo aanmerken; alsof iemand voor uw vensters stond en gedurig die dingen tot u riep, 't zou u lastig zijn en zeer kwellen; maar u zou daarover zo niet ontstellen, alsof u het zelf sprak.
2. Merkt het aan als een lijden, gelijk pijn in het lichaam, houdt u zo stil en bezit uw ziel in uw lijdzaamheid en ziet altijd op de hand van God, de Heere heeft het

- bevolen en wil u klein houden, de Heere heeft het bepaald, hoe ver het gaan zal, Job 1:2.
3. Houdt het geloof vast, kan 't niet zijn in de levende oefening, laat het evenwel in de grond van het hart zijn, houdt het daarvoor op de vorige ondervinding, dat u een kind Gods zijt; maar houdt u voor die tijd af van beproeven.
 4. Weet, dat de Heere Jezus de duivel overwonnen en hem de kop vermorzeld heeft, Gen. 3:15. Zijn heerschappij is te niet gedaan, Hebr. 2. Daarom zijt gemoedigd tegen een overwonnen vijand.
 5. Ziet op de voorbede van de Heere Jezus: Lukas 22:32. *Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.*
 6. Geloof, dat er een goede uitkomst zal zijn volgens de beloften en de voorbeelden van anderen en uw eigen ondervinding in andere strijden. Zoveel meerder troost, vrede, blijdschap en sterkte zal de Heere u geven, naardat uw verdrukkingen nu zwaar zijn; en u wordt zelf in de strijd gewaar; dat u voor vele andere zonden en verheffingen van het hart bewaard wordt.
 7. Wees veel biddende, is er niet veel kracht tot doordringen in ernst en uitbreiding van uw verzoek, ziet dan maar telkens uit naar de Heere, laat de Heere uw toekeringen tot Hem, uw zuchtingen en uitschietingen zien en horen, en wacht also op Hem, van waar uw hulp komen zal, verzuimt de tijd uwer oefeningen niet.
 8. Gaat in die donkerheid door de hagelbuien heen, volgt het Woord, richt uw gangen daarnaar in een Godzalig leven en in het waarnemen van uw beroep, houdt u daarin altijd bezig; want nooit zult u het kwader hebben, dan als u leeg bent.
 9. Kunt u een beproefd leraar of een ander sterk Christen hebben, openbaart die uw strijd en smooit het alleen niet; het uitstorten van uw hart, het ondersteunen van hen, hun voorbede, zal een bekwaam middel zijn om gemoediger te worden en van die ure aan, dat u gemoedigd wordt, zult u toenemen in sterkte.

Opwekking tot wederstand.

XV. Welaan dan, stelt u tot een kloeken tegenstand; om daarin gemoediger te zijn, zo wekt u op door het overdenken van deze zaken:

1. 't Is de wil Gods, dat zijn kinderen gezamenlijk een heerleger zouden uitmaken onder hun Vorst en Koning Jezus om te strijden tegen de duivel en zijn engelen. Ziet zulke strijd: Openb. 12:7 ... *Michaël en zijn engelen krijgden tegen de draak, en de draak krijgde ook en zijn engelen.* Zo ook: Openb. 19:11, 14 ... *Ziet een wit paard, en die op hetzelfde zat, was genoemd Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. En de heerlegers ... volgden Hem op witte paarden.* De Heere Jezus heeft de duivel door Zijn dood te niet gedaan, dat is, alle macht over de Zijnen benomen, en heeft hen uit de beulshanden, aan welke zij door de zonden overgegeven waren, verlost, door voldoening voor hun zonden door Zijn dood, zodat hij geheel geen heerschappij over hen heeft, of ook ooit bekomen zal. Maar de wijsheid en goedheid Gods heeft hem een bepaalde macht gegeven, om als vijand het heerleger van Christus te bestrijden, opdat Zijn kinderen in de strijd geoefend, en al strijdende de overwinning over hen behalen zouden, tot hun verheerlijking en Zijn schande. Omdat dit nu zo is, en ge u in het strijdend heerleger hebt begeven, zo past het u dapper te strijden: want alles, wat in dat heer is, zich tégen deze vijand aankant, en dat in het oog van onze Heervoerder en van de heilige engelen. Welaan dan, wees gewillig, wees dapper.

2. Zien wij op de natuur van deze vijand, hij heeft een dodelijke en afgrijselijke haat tegen onze lieve Heere Jezus, en tegen allen, die Hem aanhangen, en in het bijzonder tegen u; die haat doet hem onzinnig woeden, *en als een briesende leeuw rondom*

omgaan, zoekende, wie hij zou mogen verslinden, 1 Petrus 5:8. Hij is listig, hij is wreed, hij is onvermoeid om u een voordeel af te zien, om u te kwetsen en in uw loop te stuiten; dit moet uw haat tegen hem wederom verwekken. Ziet dit in David om hem na te volgen: Psalm 139:21, 22. *Zou ik niet haten, Heere! die U haten? en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij.* Die haat zal hem niet gunnen, dat hij enig genoeg hebben in u hier of daarin te overwinnen, en over u te triomferen; die haat zal u aanzetten om hem zelfs niet toe te laten, dat hij omtrent u blijve, die haat zal u aanzetten hem te verjagen, dat hij van u vliede, die haat zal u verblijden, als u hem onder uw voeten vertrappt, en dat u hem spijt aandoet. God heeft u die bekwaamheid gegeven, dat hij haten kunt, dat is een volmaaktheid van de natuur, gebruikt ze dan op het scherpste tegen hem.

3. 't Is zeer schandelijk en beschamend als ge u van hem laat overwinnen door achteloosheid, door ongelovigheid, door opvolgen van die begeerlijkheden, waartoe hij u gaande maakt en aanpoort: want wees verzekerd, dat hij overal bedekt zijn hand in heeft, en als u dan wederom tot de Heere komt, en van Hem bestraft wordt, dat u zo lafhartig geweest zijt, of het hem terstond hebt gewonnen gegeven, of niet veel tegenstand hebt geboden. Aan de andere kant is het glorieus, als u dapper tegen zijn aanvallen hebt gestreden, al is het met wonden gekregen te hebben, die dapperheid zal u veel vrijmoedigheid geven tot de Heere te naderen, en hoe zoet is het, als de Heere toont, dat Hij behagen heeft genomen in uw strijd, als was het met kleine kracht, omdat u gestreden hebt naar uw kracht, en dat in oprechtheid van het hart; en als de Heere u daarop iets van dat verborgen manna geeft, dat Hij de overwinnaars beloofd heeft, en als Hij zegt: *Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in, in de vreugde uws Heeren*, Matth. 25:21.

4. De duivel is een overwonnen vijand, daarom is de victorie gewis. De Heere Jezus, als het zaad van de vrouw, heeft hem de kop vermorzeld, Gen. 3:15. Heeft hem door de dood te niet gedaan. Hebr. 2:14. Hij heeft de overheden en de machten uitgeschud, uitgetogen, in het openbaar ten toon gesteld, en door het kruis over hen getriomfeerd, Kol. 2:15. Dat is wel een lafhartig krijgsman, die een ter dood gewonden vijand, die terneder ligt en nog wat spartelt, niet durft aanvallen. God heeft hem dat spartelen nog toegelaten om hem spijt aan te doen, dat een arm mens hem veracht, hem vertreedt, hem doodsteken geeft; hij zal nooit een kind Gods wederom onder zijn geweld krijgen, hij mag het wat wonden geven, maar ten laatste zal ieder gelovige hem in de kracht van Christus overwinnen, en dan zal men juichen: De dood is verslonden tot overwinning. *Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? De prikkel nu van de dood is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet. Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus.* 1 Kor. 15:54-57. *Zij hebben hem, - de neergeworpen verklager van de broederen de duivel, - overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord van hun getuigenis; en zij hebben hun leven niet lief gehad tot de dood toe.* Openb. 12:11.

Middelen.

Welaan dan,

- a. Wees moedig tegen hem.
- b. Maar kent uw zwakheid, en vertrouwt niet op uw kracht, dat zou u schielijk doen vallen.
- c. Houdt u dicht bij de veldoverste Jezus, schuilt bij Hem en grijpt zijn sterkte aan, en strijdt door zijn kracht. Bidt zonder ophouden; leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.
- d. Wees voorzichtig en wapent u met de gehele wapenrusting Gods; omgordt uw lendenen met de waarheid, doet aan het borstwapen van de gerechtigheid, schoeit de voeten met de bereidheid van het evangelie des vredes; neemt aan de arm het

schild van het geloof, zet op uw hoofd de helm van de zaligheid, en neemt in de hand het zwaard des Geestes, dat is Gods Woord. Met alle bidding en smeking, biddende ten allen tijde in de Geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid, Eféze 6:13-18.

Welaan dan, *Zijt getrouw tot de dood, en Ik, Jezus, zal u geven de kroon des levens*, Openb. 2:10.

Geraadpleegde literatuur:

- Bijbelverklaring van Patrick, Polus, Welsh, Doddridge, Gill e.a.
17 delen. Amsterdam 1740
- Bijbelse encyclopedie. J. H. Kok, Kampen
- Dr. A. DE BONDT. Geestelijke boosheden en verleidingen van satan.
BOSCH & KEUNING N.V. BAARN 1948

Onderstaande documenten zijn te vinden op www.theologienet.nl

- T. Brooks. KOSTBARE HULPMIDDELEN TEGEN SATANS BEDRIEGERIJEN
Gihonbron. **Theologienet.nl**
- J. Bunyan Al de werken. W. M. den Hertog, Utrecht z.j.
- J. Edwards A History of the work of redemption
- Dr. THOMAS MANTON. DE VERZOEKING VAN CHRISTUS IN DE WOESTIJN.
7 Preken over verzoeken van Christus en de gelovigen
- SIMON OOMIUS SATANS VUISTSLAGEN.
Over de inwerking van Godslasterlijke gedachten
- Dr. W. J. Ouweneel HET DOMEIN VAN DE SLANG
BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN - AMSTERDAM 1982
- Paul, Dr. M.J. Geestelijke strijd, demonie en bevrijding.
Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer 2002
- Steeff Post Duivels dichtbij. Hoe de duivel je denken
en leven beïnvloedt. Uitgeverij Groen 2021
- W. Westerbeke DE VERZOEKINGEN VAN SATAN
Kort onderzoek naar LISTEN VAN DE SATAN EN
VERZOEKING TOT ZELFMOORD.

Wilhelmus á Brakel. De Redelijke Godsdienst.

Hoofdstuk 9. Van de duivelen.

Hoofdstuk 35. Van de aanvechting van satan.

Deze beschrijvingen van Brakel zijn toegevoegd om een korte en praktische toelichting te geven op ons onderwerp. Vooral om de pastorale waarschuwing en het bewogen zielenheil voor zijn lezers onder aandacht te brengen.

